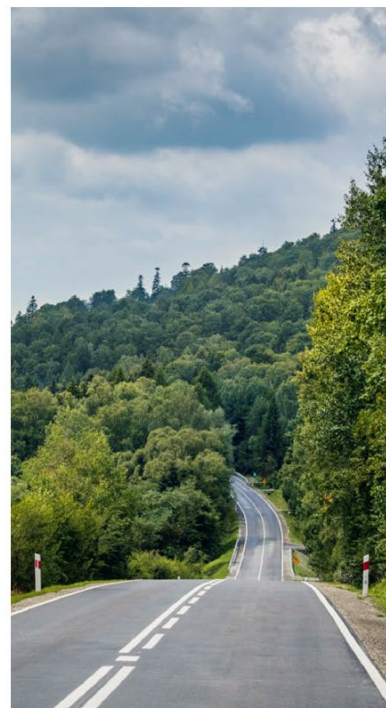

Wspólnie rozwijamy pogranicze

Projekty programu Interreg Polska-Słowacja

Spoločne rozvíjame pohraničie

Projekty programu Interreg Poľsko-Slovensko

Wydawca:

Aplan Media Sp. z o.o.
ul. Wróblewskiego 18
93-578 Łódź

Wspólny Sekretariat Techniczny Programu
Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020
ul. Halicka 9
31-036 Kraków, Polska

Opisy projektów:

Joanna Grzeszek

Fotografie na okładce:**Fotografia 1**

instagram.com/cestujemebezcestovky,
kościół św. Mikołaja w Bodružalu,
projekt: Szlakiem obiektów UNESCO na
pograniczu polsko-słowackim

Fotografia 2

M. Golba, OPKiS Brenna,
Transgraniczny ogród zielin,
projekt: Za woniom drzewa

Fotografia 3

K. Rogoziński, arch. UMIGU Muszyna,
Rowerzyści na trasie EuroVelo 11,
projekt: Nowy produkt turystyczny – odcinek
transeuropejskiej trasy rowerowej
EuroVelo 11 – Preszów-Muszyna-Mniszek
nad Popradem

Fotografia 4

M. Mielniczuk,
Droga wojewódzka 897 na
odcinku Tylawa-Daliowa,
projekt: Rozwój infrastruktury drogowej
pomiędzy miastami Snina -
Medzilaborce – Krosno

Exemplarz bezpłatny

Wyłącznie odpowiedzialność za zawartość
niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy
i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym
stanowiskiem Unii Europejskiej.

Opracowanie i druk: APLAN Media

© Centrum Projektów Europejskich

Wszystkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-960706-1-6

Vydavateľ:

Aplan Media Sp. z o.o.
ul. Wróblewskiego 18
93-578 Łódź

Spoločný technický sekretariát programu
Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020
ul. Halicka 9
31-036 Krakov, Poľsko

Opisy projektov:

Joanna Grzeszek

Titulné fotografie:**Fotografia 1**

instagram.com/cestujemebezcestovky,
drevený chrám sv. Mikuláša v Bodružali,
projekt: Cesta Objektov UNESCO na
poľsko-slovenskom pohraničí

Fotografia 2

M. Golba, OPKiS Brenna,
Cezhraničná bylinková záhrada,
projekt: Za vôňou dreva

Fotografia 3

K. Rogoziński, archív UMIGU Muszyna,
Cyklisti na trase EuroVelo 11,
projekt: Nový turistický
produkt - časť transeurópskej
cyklotrasy EuroVelo11
Prešov-Muszyna-Mníšek nad Popradom

Fotografia 4

M. Mielniczuk,
Vojvodská cesta 897 na
úseku Tylawa-Daliowa,
projekt: Rozvoj cestnej
infraštruktúry medzi mestami
Snina - Medzilaborce - Krosno

Bežplatný výtlačok

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto
publikácie nesú jej autori a nedá sa
stotožniť s oficiálnym stanoviskom
Európskej únie.

Dizajn a tlač: APLAN Media

© Centrum európskych projektov

Všetky práva vyhradené

ISBN 978-83-960706-1-6

Wspólnie rozwijamy pogranicze

Projekty programu Interreg Polska-Słowacja

Spoločne rozvíjame pohraničie

Projekty programu Interreg Poľsko-Slovensko

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Interreg
Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

Spis treści

- 5 Słowo wstępne
- 6 O Programie
- 9 Transgraniczne szlaki rowerowe**
- 11 Nowy produkt turystyczny – odcinek transeuropejskiej trasy rowerowej EuroVelo 11: Preszów-Muszyna- Mniszek nad Popradem
- 13 Babia Góra Trails
- 15 Porta Rusica - z Połonin w Bieszczady
- 17 Transgraniczne szlaki piesze**
- 19 Góry bez granic - integracja sieci szlaków w transgraniczny produkt turystyczny
- 21 Szlak Maryjny („Światło ze Wschodu”)
- 23 Wspólne dziedzictwo kulturowe i naturalne pogranicza**
- 25 Wspólne działania na rzecz przywrócenia i utrzymania różnorodności biologicznej karpackich ekosystemów górskich
- 27 Śladem zabytków techniki z Podhala na Liptów
- 29 „Przy wiejskiej drodze” - w rytmie pracy dawnych zakładów przemysłowych i pracowni rzemieślniczych
- 31 Muzea Otwarte – rozszerzenie możliwości programowych instytucji kultury pogranicza polsko-słowackiego
- 33 Karpackie kolejki – podróż śladami karpackich kolejek wąskotorowych
- 35 Wspólna digitalizacja 3D obiektów historycznych obszaru transgranicznego SK-PL
- 37 Za woniom drzewa
- 39 Razem wędrujemy już 500 lat
- 41 Szlak kultury wołoskiej
- 43 Różne Oblicza Wody – rabczańska solanka i Jarabiński przełom jako elementy dziedzictwa przyrodniczego polsko-słowackiego pogranicza
- 45 Transport i komunikacja na pograniczu**
- 47 Budowa transgranicznego połączenia komunikacyjnego Jaworzynka – Čierne – Skalité, etap 2
- 49 Tatry łączą
- 51 Modernizacja połączeń komunikacyjnych w rejonie Svidník, Stropkov i Jasło
- 53 Modernizacja infrastruktury służącej transportowi multimodalnemu w Krośnie i Medzilaborcach
- 55 Rozwój edukacji transgranicznej**
- 57 Nowoczesna edukacja o zagrożeniach środowiskowych sposobem na tworzenie nowych, specjalistycznych miejsc pracy
- 59 Transgraniczne Centrum Edukacji Euroregionu „Tatry”
- 61 Szlaki turystyczne pogranicza słowackopolskiego jako narzędzie edukacji zawodowej dla utrzymania młodych ludzi w regionie
- 62 Interreg Polska-Słowacja 2014-2020**
- 66 Mapa obszaru wsparcia programu**

Obsah

- 5 Predslov
- 7 O programe

- 9 Cezhraničné cyklistické trasy**
- 11 Nový turistický produkt – časť transeurópskej cyklotrasy EuroVelo11: Prešov-Muszyna-Mníšek nad Popradom
- 13 Babia hora Trails
- 15 Porta Rusica – z Polonín do Bieszczad

- 17 Cezhraničné turistické chodníky**
- 19 Hory bez hraníc – integrácia siete turistických chodníkov do cezhraničného turistického produktu
- 21 Svätomariánska púť (“Svetlo z východu”)

- 23 Spoločné kultúrne a prírodné dedičstvo pohraničia**
- 25 Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov
- 27 Po stopách technických pamiatok z Podhalia na Liptov

- 29 „Pri ceste na dedine” – v rytme práce dávných priemyselných závodov a remeselných dielni
- 31 Otvorené múzeá – rozšírenie programových možností kultúrnych inštitúcií v poľskoslovenskom pohraničí
- 33 Karpatské koľajky – po stopách úzkokoľajových železníc v Karpatoch”
- 35 Spoločná 3D digitalizácia historických objektov cezhraničného územia SK-PL
- 37 Za vôňou dreva
- 39 Spoločne putujeme už 500 rokov
- 41 Chodník valašskej kultúry
- 43 Rôzne podoby vody – Rabčianska soľanka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva poľskoslovenského pohraničia

- 45 Doprava a komunikácie na pohraničí**
- 47 Stavba cezhraničného komunikačného spojenia Jaworzynka - Čierne - Skalité - etapa 2
- 49 Tatry spájajú

- 51 Rekonštrukcia dopravného spojenia v okresoch Svidník, Stropkov a Jaslo
- 53 Modernizácia infraštruktúry pre multimodálnu dopravu v Krosne a Medzilaborciach

- 55 Rozvoj cezhraničného vzdelávania**
- 57 Moderné vzdelávanie o environmentálnych ohrozeniach ako predpoklad vytvorenia nových, špecializovaných pracovných miest
- 59 Cezhraničné centrum vzdelávania Euroregiónu „Tatry“
- 61 Turistické cesty slovensko poľského pohraničia ako nástroj odborného vzdelávania pre udržanie mladých ľudí v regióne

- 63 Interreg Poľsko-Slovensko 2014 – 2020**
- 66 Mapa oprávneného územia programu**

Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

partnerzy z Polski i Słowacji już od 2004 r. realizują projekty współpracy transgranicznej Interreg. Podejmowane działania są z jednej strony odpowiedzialnością na wspólne wyzwania, które wyznacza m.in. peryferyjny charakter terenów przygranicznych oraz ukształtowanie terenu. Z drugiej strony wspólne działania zmierzają do wykorzystania potencjału, którym jest unikalne bogactwo przyrodnicze i kulturowe tego obszaru.

Program Interreg wspiera współpracę w dziedzinie transportu i komunikacji, edukacji, ochrony środowiska, zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego. Realizowane wspólnie projekty przyczyniają się do rozwoju regionu oraz pogłębienia więzi sąsiedzkich.

Oddajemy w Państwa ręce publikację, która ilustruje działania podjęte przez polsko-słowackie partnerstwa w Programie Interreg Polska-Słowacja 2014-2020. Mamy nadzieję, że będzie ona inspiracją do współpracy oraz zachętą do odkrywania niepowtarzalnych walorów regionu. Zapraszamy Państwa do korzystania z rezultatów współpracy transgranicznej Interreg.

Zespół Wspólnego
Sekretariatu Technicznego

Predslov

Vážené dámy, vážení páni,

partneri z Poľska a Slovenska už od roku 2004 realizujú projekty cezhraničnej spolupráce Interreg. Vyvíjané aktivity na jednej strane reagujú na výzvy súčasnosti, ktoré určuje napr. periférny charakter prihraničných oblastí a reliéf zemskeho povrchu. Na druhej strane spoločná činnosť smeruje k využitiu potenciálu tvoreného unikátnym prírodným a kultúrnym bohatstvom tohto regiónu. Program Interreg podporuje spoluprácu v oblasti dopravy a spojenia, vzdelávania, ochrany životného prostredia, uchovania a využitia kultúrneho dedičstva. Spoločne realizované projekty sa podieľajú na rozvoji oblasti a prehĺbení susedských väzieb.

Odvzdávame do vašich rúk publikáciu, ktorá ilustruje aktivity vyvinuté v rámci poľsko-slovenského partnerstva v programe Interreg Poľsko-Slovensko 2014 – 2020. Dúfame, že sa stane inšpiráciou na spoluprácu a vyzvaním k odhaľovaniu jedinečných hodnôt regiónu. Pozývame vás na využitie výsledkov cezhraničnej spolupráce Interreg.

Tím Spoločného
technického sekretariátu

O programie

Współpraca transgraniczna jest dźwignią rozwoju w różnych dziedzinach. Nasz program jest tego świetnym przykładem. W latach 2014–2020 udało się nam zrobić naprawdę wiele.

Od Trzycatka na zachodzie po Krzemieniec na wschodzie powstały dwa tysiące kilometrów szlaków rowerowych, ścieżek edukacyjnych, turystycznych tras pieszych i samochodowych. Dzięki nim można zwiedzać ciekawe miejsca po obu stronach granicy i korzystać z 70 nowych produktów turystycznych.

Zbudowaliśmy i przebudowaliśmy łącznie 200 km dróg, wyremontowaliśmy mosty, powstały kładki. Ratujemy zabytki, dbamy o edukację i przyrodę, lecz przede wszystkim o ludzi. To ich zdolnościom, pracy i zapałowi zawdzięczamy sukcesy. Poprawiamy warunki życia mieszkańców, umożliwiamy kształcenie, zdobywanie wiedzy i rozwój kompetencji zawodowych, potrzebnych tu na pograniczu.

Chronimy dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Staramy się promować je w nowoczesny sposób.

Zwiększamy jego dostępność i atrakcyjność. Wprowadzamy najnowsze rozwiązania IT do muzeów i szkół, tworzymy nowoczesne centra edukacji.

My – Polacy i Słowacy – już lepiej się znamy, rozumiemy i lubimy! Liczne festiwale, wydarzenia kulturalne, sportowe, turystyczne są okazją, żeby spotkać się i razem bawić.

Organizowane konferencje, kongresy i badania naukowe pomagają nam mądrze zaplanować przyszłość.

Granica polsko-słowacka ma niemal 550 km i prawie cała biegnie grzbietem Karpat, które jak magnes przyciągają turystów. Wierzymy, że prawie 90 zrealizowanych projektów wzmocni i ożywi tę siłę. Wykorzystane w ramach nich, a także setek mikroprojektów, prawie 180 mln EUR trafiło do maleńkich wiosek i prężnych miast, by mieszkający tu ludzie oraz ci, którzy przyjeżdżają tylko na chwilę, mogli lepiej poznać ten piękny region, siebie nawzajem i czuć się obywatelami nowoczesnej Europy.

O programe

Cezhraničná spolupráca je hnacím motorom rozvoja v rôznych oblastiach. Náš program je toho výborným príkladom. V rokoch 2014 – 2020 sa nám podarilo urobiť naozaj veľa.

Od Trojmedzia nad Čiernym na západe po Kremeneč na východe vzniklo dvetisíc kilometrov cyklotrás, náučných chodníkov, turistických peších a automobilových trás. Vďaka nim je možné navštíviť zaujímavé miesta na oboch stranách hranice a využiť 70 nových produktov cestovného ruchu.

Postavili a zmodernizovali sme spolu 200 km ciest, opravili sme mosty, vznikli lávky. Zachraňujeme pamiatky, dbáme o vzdelávanie a prírodu, ale predovšetkým o ľudí. Práve vďaka ich zručnostiam, práci a zariadeniu dosahujeme úspechy. Zlepšujeme životné podmienky obyvateľov, umožňujeme im vzdelávanie, získavanie nových vedomostí a rozvoj pracovných kompetencií potrebných tu v pohraničí. Chránime prírodné a kultúrne dedičstvo. Snažíme sa ho propagovať moderným spôsobom. Zvyšujeme

jeho dostupnosť a atraktivnosť. Zavádzame najnovšie IT riešenia do múzeí a škôl, tvoríme moderné vzdelávacie centrá.

My – Poliaci a Slováci – sa už lepšie poznáme, lepšie si rozumieme a máme sa radi! Mnohé festivaly, kultúrne, športové, turistické podujatia sú pre nás príležitosťou na stretnutie a spoločnú zábavu.

Organizované konferencie, kongresy a vedecké výskumy nám pomáhajú múdro plánovať budúcnosť. Slovensko-poľská hranica má necelých 550 km a takmer celá vedie hrebeňom Karpát, ktoré ako magnet priťahujú turistov. Veríme, že takmer 90 zrealizovaných projektov posilní a oživí túto silu. V rámci nich, ale aj stoviek mikroprojektov bolo využitých takmer 180 mil. eur, ktoré sa dostali do maličkých dedínok a rušných miest, aby tunajší ľudia, ale aj tí, ktorí prichádzajú nakrátko, mohli lepšie spoznať nielen tento pekný región, ale aj seba navzájom a cítiť sa občanmi modernej Európy.

**Transgraniczne
szlaki
rowerowe**

**Cezhraničné
cyklistické
trasy**

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

2 730 468,41 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Miasto i Gmina Uzdrawiskowa
Muszyna, Ľubovnianske regionálne
zdrúženie miest a obcí Stará Ľubovňa,
Severovýchod Slovenska

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**www.eurovelo11.sk*K. Rogoziński, arch. UMIGU Muszyna**K. Rogoziński, arch. UMIGU Muszyna*

Nowy produkt turystyczny – odcinek transeuropejskiej trasy rowerowej EuroVelo 11: Preszów–Muszyna– Mniszek nad Popradem

Wraz z modą na zdrowy tryb życia prężnie rozwija się turystyka rowerowa. Do jej uprawiania zachęca, przecinająca całą Europę, sieć szlaków EuroVelo. Jednym z nich jest trasa numer 11 z Norwegii do Grecji – Szlak Europy Wschodniej.

W Polsce biegnie on od granicy z Litwą w Ogrodnikach przez Warszawę, Kraków aż do Mniška nad Popradem, gdzie przechodzi Doliną Popradu na Słowację, a następnie przez Preszów i Koszycy zmierza do granicy z Węgrami.

Partnerzy projektu wytyczyli tam, na przemian po polskiej i słowackiej stronie, sto kilometrów trasy rowerowej. Zbudowali atrakcyjne kładki nad Popradem w Legnawie i Andrzejówce. W polskim Miliku stworzyli Miejsce Obsługi Rowerzystów, a w słowackim Sulíne Punkt Informacji Turystycznej. W efekcie powstała trasa, która spełnia światowe standardy. Potwierdza to uzyskany przez nią międzynarodowy certyfikat „Rowerzyści mile widziani”.

Informacje o projekcie i trasie są na stronie internetowej oraz w materiałach promocyjnych

Nový turistický produkt – časť transeurópskej cyklotrasy EuroVelo11: Prešov–Muszyna– Mníšek nad Popradom

V rámci módného zdravého životného štýlu sa pružne rozvíja aj cykloturistika. Sieť cyklotrás EuroVelo, ktorá pretína celú Európu, nás láka, aby sme sa jej venovali. Jednou z nich je trasa číslo 11 z Nórska do Grécka – Východoeurópska cyklocesta. V Poľsku cesta vedie od hranice s Litvou v obci Ogrodniki cez Varšavu, Krakov až k Mníšku nad Popradom, kde prechádza dolinou Popradu na Slovensko, a následne cez Prešov a Košice smeruje k hranici s Maďarskom.

Partneri projektu tam vytyčili striedavo na poľskej a na slovenskej strane sto kilometrov cyklotrasy. Vybudovali atraktívne lávky v Legnave a Andrzejówke. V poľskom Miliku vytvorili Miesto na obsluhu cyklistov, a v slovenskom Sulíne Turistické informačné centrum.

V dôsledku toho vznikla trasa, ktorá spĺňa svetové štandardy. Potvrďuje to ňou získaný medzinárodný certifikát „Vitajte, cyklisti”.

Informácie o projekte a trasie nájdete na internetovej stránke a v propagačných materiáloch.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

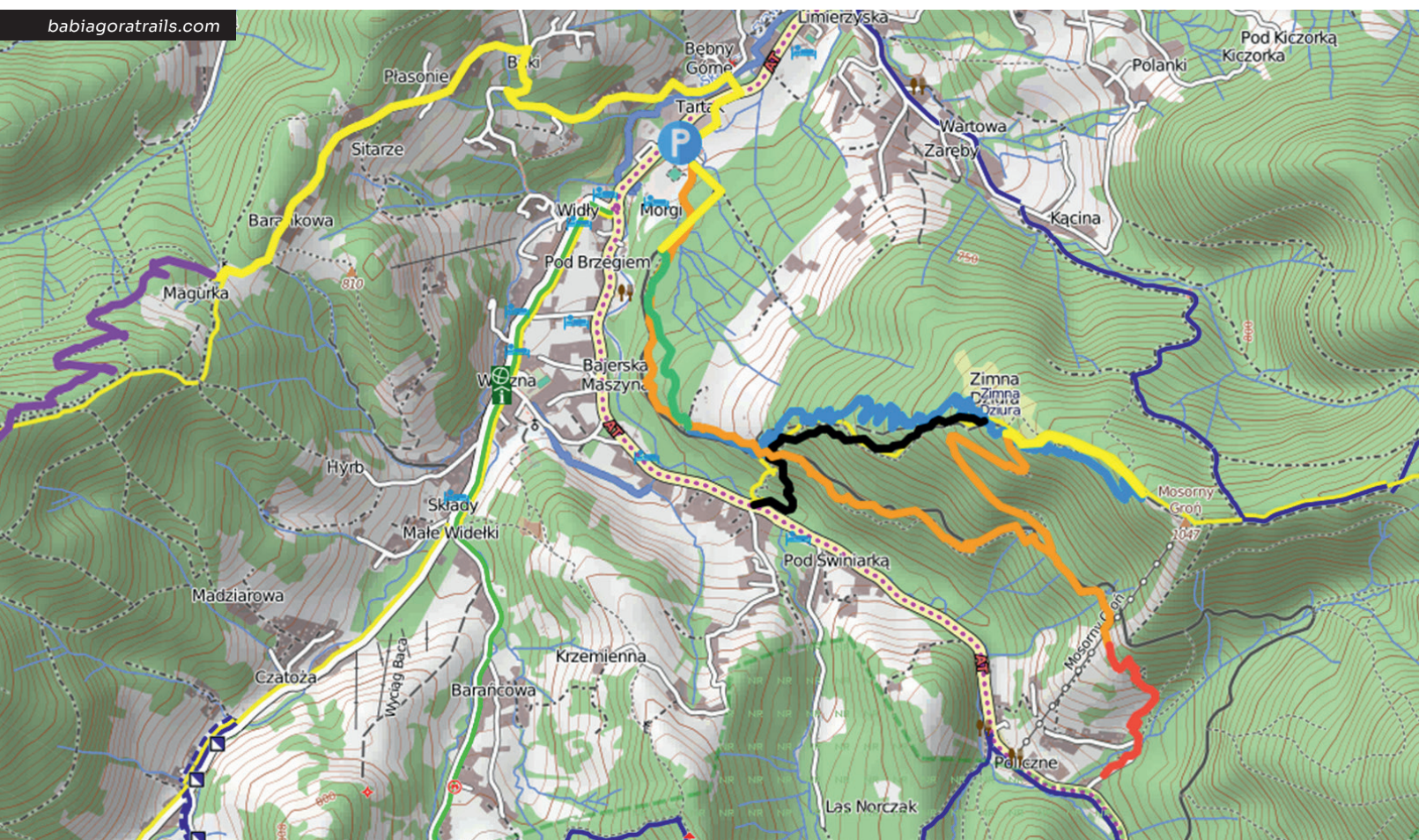
398 112,35 €

PARTNERZY PROJEKTU**PARTNERI PROJEKTU**

Gmina Zawoja, Obec Oravská Polhora

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**www.babiagoratrails.com

UM Zawoja

babiagoratrails.com

Babia Góra Trails

Wreszcie spełniły się marzenia miłośników jazdy po górach!

Dzięki współpracy Zawoi i Oravskiej Polhory powstało 30 km nowych tras, a kolejne 30 km zostało zmodernizowanych. Po polskiej stronie mamy 20 km górskich ścieżek rowerowych tzw. singletracków – szerokich na jeden rower. To łącznie osiem tras o różnym stopniu trudności, w tym 14,5 km odcinków podjazdowych i zjazdowych. Na Słowację prowadzi dwukierunkowa ścieżka. Tam czeka na cyklistów następne około 30 km tras drogami leśnymi i ponad 9 km singletracków.

W Zawoi Morgi, gdzie zaczynają się trasy, jest podwójny tor ze skoczniami. Początkujący kolarze górcy mogą ćwiczyć tam na specjalnej ścieżce ze sztucznymi przeszkodami.

W Oravskiej Polhorze i w Zawoi powstały Centra Integracji Rowerzystów. Jest też park rowerowy, budynek techniczno-socjalny i myjnia rowerów.

Partnerzy projektu specjalnie dla rowerzystów oznakowali drogi gminne i leśne w obu miejscowościach. Szczegółowe informacje są na stronie internetowej projektu.

Babia hora Trails

Konečne sa naplnili sny milovníkov horskej cyklistiky!

Vďaka spolupráci Zawoje a Oravskej Polhory vzniklo 30 km nových trás a ďalších 30 km je po modernizácii. Na poľskej strane máme 20 km horských cyklochodníkov tzv. singletrackov – širokých pre jeden bicykel. Spolu je to osem trás s rôznou náročnosťou, vrátane 14,5 km výšľapov a zjazdových úsekov. Na Slovensko vedie obojsmerná cyklotrasa. Tam majú cyklisti k dispozícii ďalších približne 30 km trás, ktoré vedú leśnými cestami a viac ako 9 km singletrackov.

V časti Zawoje zvanej Morgi, kde sa trasy začínajú, je dvojité dráha s mostíkmi. Začiatovníci horskej cyklistiky tam môžu cvičiť na špeciálnom chodníku s umelými prekážkami.

V Oravskej Polhore a v Zawoji vznikli Centrá integrácie cyklistov. Je tam aj cyklopark s technickým zázemím a umývačň bicyklov.

Partneri projektu označili špeciálne pre cyklistov obečné a leśné cesty v oboch obciach.

Podrobné informácie sú dostupné na internetovej stránke projektu.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

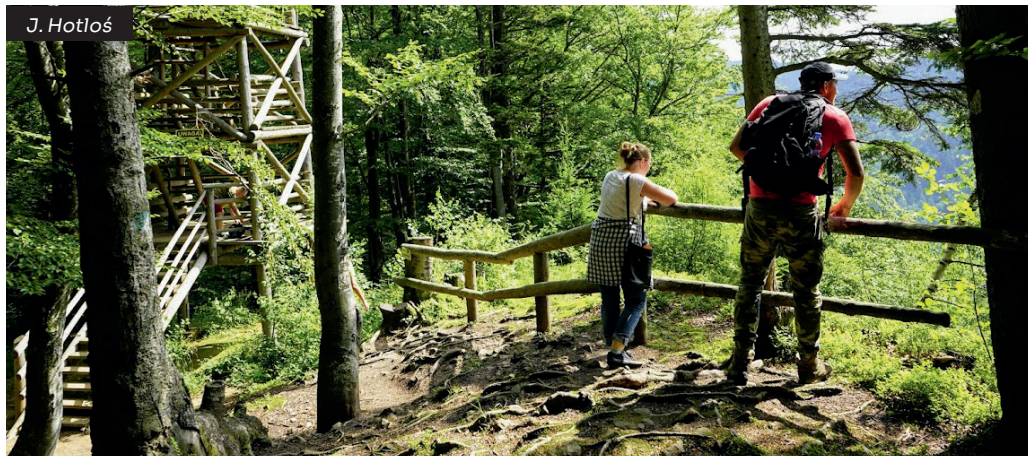
1 593 951,57 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Powiat Leski, Lesopoľnohospodársky
majetok Ulič, Nadlešnictwo Cisna

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.portarusica.sk

J. Hotloš

Porta Rusica - z Połonin w Bieszczady

Porta Rusica, czyli nazwa starego traktu handlowego z Michalovec do Baligrodu, nabiera nowego znaczenia. Teraz to 60 km oznakowanych tras rowerowych wytyczonych głównie na drogach powiatowych.

Szlak zaczyna się na Słowacji w dawnej wsi Ruské. Przechodzi przez Przełęcz nad Roztokami Górnymi do Polski i biegnie do Zawozu. Częścią szlaku jest 14-kilometrowy singletrack koło Cisnej. Ścieżki mają małe nachylenie, więc poradzą sobie na nich nawet początkujący kolarze. Wzdłuż tras pojawią się tablice edukacyjne, wiaty i wieże widokowe. Narciarze z powodzeniem będą mogli korzystać zimą z odcinków po słowackiej stronie.

Ideę zrównoważonej turystyki rowerowej przybliży cykl konferencji i szkoleń, w tym dla przewodników. Powstaną też e-narzędzia: interaktywna mapa szlaków rowerowych, aplikacja na smartfony, strona internetowa z kodami QR, mapy i album.

Na stronie internetowej projektu znajdują się dokładne opisy miejsc na szlaku wraz z ciekawostkami historycznymi, geograficznymi i przyrodniczymi.

Porta Rusica - z Połonín do Bieszczad

Porta Rusica, teda názov starej obchodnej cesty z Michaloviec do Baligrodu, získava nový význam. Teraz je to 60km značených cyklotrás vytýčených hlavne na okresných cestách.

Trasa začína na Slovensku v bývalej dedine Ruské. Cez Ruské sedlo prechádza do Poľska a vedie do obce Zawoz. Súčasťou cyklotrasy je 14-kilometrový single-track pri Cisnej. Cyklotrasy majú malý sklon a preto sú vhodné aj pre začínajúcich cyklistov. Pozdĺž trás vzniknú náučné tabule, prístrešky a vyhladkové veže. Úseky na slovenskej strane budú môcť v zime úspešne využívať bežkári.

Myšlienku udržateľnej cykloturistiky približuje cyklus konferencií a školení, vrátane aj tých pre sprievodcov. Vzniknú tiež e-nástroje: interaktívna mapa cyklotrás, aplikácia pre smartfóny, internetová stránka s QR kódmi, mapy a album.

Na internetovej stránke projektu sa nachádzajú podrobné opisy miest na trase spolu s informáciami o historických, geografických a prírodných zaujímavostiach.

**Transgraniczne
szlaki piesze**

**Cezhraničné
turistické
chodníky**

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

363 827,37 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Polskie Towarzystwo Turystyczno-
Krajoznawcze Centralny Ośrodek
Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie,
Klub slovenských turistov,
Województwo Podkarpackie,
Podkarpacka Regionalna Organizacja
Turystyczna

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.gorybezgranic.pttk.pl

N. Figiel

N. Figiel

Góry bez granic - integracja sieci szlaków w transgraniczny produkt turystyczny

Granica polsko-słowacka biegnie grzbietem Karpat. Przez wiele lat szlaki turystyczne wytyczano osobno w każdym z tych państw, dlatego turyści nie mogą większością z nich dojechać do atrakcji w sąsiednim kraju.

Udało się to zmienić partnerom projektu, którzy połączyli sieć szlaków i powiązanych z nimi atrakcji przyrodniczych oraz kulturowych. U uruchomili internetową platformę informującą o szlakach i prowadzą międzynarodową kampanię promującą połączone trasy. Odnowili ponad 450 km szlaków w Bieszczadach, Beskidzie Niskim i po słowackiej stronie Karpat, ustawili przy nich też dwujęzyczne drogowskazy oraz tablice informacyjne z mapami. Po słowackiej stronie zbudowali również pierwszą w Tatrach Wysokich via ferratę. Jest to jednokierunkowa 450-metrowa trasa wspinaczkowa z Doliny Małej Zimnej Wody (Małej Studenej doliny) przez Czerwoną Ławkę (Priečne sedlo) do Doliny Staroleśnej (Veľkej Studenej doliny).

Ten nowy produkt turystyki aktywnej na pewno warto spakować do plecaka!

Hory bez hraníc - integrácia siete turistických chodníkov do cezhraničného turistického produktu

Polsko-slovenská hranica vedie hrebeňom Karpát. Turistické chodníky boli dlhé roky vytyčované v každom z týchto štátov osobitne, a z toho dôvodu sa turisti nemôžu po väčšine z nich dostať k zaujímavostiam v susednej krajine.

Podarilo sa to zmeniť partnerom projektu, ktorí spojili sieť chodníkov a nimi prepojených prírodných a kultúrnych zaujímavostí. Zriadili internetovú informačnú platformu o chodníkoch a realizujú medzinárodnú kampaň, ktorá prepojené trasy propaguje. Obnovili viac ako 450 km chodníkov v Bukovských vrchoch, Nízkych Beskydách a na poľskej strane Karpát, umiestnili pri nich tiež dvojazyčné smerovníky a informačné tabule s mapami. Na slovenskej strane vybudovali aj prvú via ferratu vo Vysokých Tatrách. Je to jednosmerná 450-metrová lezecká trasa z Malej Studenej doliny cez Priečne sedlo do Veľkej Studenej doliny.

Tento nový produkt aktívneho cestovného ruchu si určite pribaľte do batoha!

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

2 823 172,66 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Prešovský samosprávny kraj; Województwo Podkarpackie; Inovačné partnerské centrum, Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie; Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Litmanová; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Ľutina; Rímskokatolícka cirkev, farnosť Levoča; Rímskokatolícka cirkev Farnosť Gaboltov; Towarzystwo Jezusowe Dom Zakonny w Starej Wsi; Parafia Rzymskokatolícka pw. św. Piotra Apostoła i św. Jana z Dukli w Krośnie; Zgromadzenie Księża Misjonarzy Saletynów, Dom Zakonny w Dębowcu; Klasztor Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Kalwarii Pałacowskiej. Prešovský samosprávny kraj; Województwo Podkarpackie; Inovačné partnerské centrum, Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie; Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Litmanová; Gréckokatolícka cirkev, farnosť Ľutina; Rímskokatolícka cirkev, farnosť Levoča; Rímskokatolícka cirkev Farnosť Gaboltov; Towarzystwo Jezusowe Dom Zakonny w Starej Wsi; Parafia Rzymskokatolícka pw. św. Piotra Apostoła i św. Jana z Dukli w Krośnie; Zgromadzenie Księża Misjonarzy Saletynów, Dom Zakonny w Dębowcu; Klasztor Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Kalwarii Pałacowskiej.

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**www.szlak.maryjny.pl

Prešovský samosprávny kraj

K. Zieliński

Szlak Maryjny („Światło ze Wschodu”)

Pielgrzymi wyruszają w drogę z różnych powodów. Miejsca, zabytki, ludzie, których spotykają, nadają ich wędrówkom dodatkowy sens.

Ten szlak, wzorowany na Drodze św. Jakuba, łączy osiem rzymskokatolickich i greckokatolickich miejsc maryjnych na pograniczu polsko-słowackim. Rozbudowano w nich infrastrukturę, dzięki czemu powstały: parkingi, sanitariaty, poidełka, a nawet amfiteatr i dom pielgrzyma.

W ramach projektu przeprowadzono szeroko zakrojoną kampanię promującą turystykę religijną. Symbol szlaku – fiołek stał się rozpoznawalny na międzynarodowych targach i ulicach miast. Są nim oznaczone mapy, przewodniki, kubki, bidony i koszulki. Jest też na paszporcie pielgrzyma, w którym można zbierać pieczętki z poszczególnych miejsc na szlaku.

Szlak Maryjny nie jest zamkniętą całością, może być rozbudowywany. Już teraz w internecie dostępne są opisy innych miejsc maryjnych. Można o nich przeczytać i zaplanować własną trasę, a może nawet drogę do (samo)poznania. Na pewno warto!

**Szlak
Maryjny**

Svätomariánska púť („Svetlo z východu”)

Pútnici sa vydávajú na cesty z rôznych dôvodov. Miesta, pamiatky a ľudia, ktorých stretávajú, dodávajú ich púti dodatočný zmysel.

Táto trasa, zriadená podľa Svätajakubskej cesty, spája osem rímskokatolíckych a gréckokatolíckych mariánskych miest v poľsko-slovenskom pohraničí. Bola v nich dobudovaná infraštruktúra, vďaka čomu vznikli: parkoviská, hygienické zázemie, pitné fontánky, ale i amfiteáter či pútnický dom.

V rámci projektu prebehla aj široká kampaň propagujúca náboženský cestovný ruch. Symbol púte – fialka sa stala rozpoznateľnou na medzinárodných veľtrhoch a na uliciach miest. Sú ňou tiež označené mapy, sprievodcovia, hrnčeky, fľaše a tričká. Nachádza sa aj na pútnickom pase, do ktorého je možné zbierať odtlačky pečiatok z jednotlivých miest na trase púte.

Svätomariánska púť nie je uzavretý celok, môže sa rozširovať. Už teraz sú na internete dostupné opisy ďalších mariánskych miest. Môžete si o nich prečítať a naplánovať vlastnú trasu a možno aj cestu k (seba) poznaniu. Určite stojí zato!

**Svätomariánska
púť**

**Wspólne
dziedzictwo
kulturowe
i naturalne
pogranicza**

**Spoločné
kultúrne
a prírodné
dedičstvo
pohraničia**

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

505 229,26 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

LESY Slovenskej republiky, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

https://www.lesy.sk/lesy/o-nas/projekty-spolupraca/projekty-eu/projekty/pl-sk-2014-2020/pl-sk-2014-2020.html?fbclid=IwAROSKhLmU2NGIBOm_PX-SnDZh0nZptloWcSQVR-oZ3nbcx-o2IBCw-A2ddY

Lesy SR

Lesy SR

Lesy SR

Wspólne działania na rzecz przywrócenia i utrzymania różnorodności biologicznej karpaccich ekosystemów górskich

Dawniej na górskich łąkach pasąły się owce, dziś te same łąki często zarastają lasem. Uubożeje przez to krajobraz i giną cenne gatunki roślin oraz zwierząt. Leśnicy i naukowcy próbują zatrzymać ten proces. Pracownicy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie oraz słowackiego Krajowego Centrum Rolnictwa i Produkcji Żywności z Bańskiej Bystrzycy prowadzili badania na terenach wokół Krynicy Zdroju oraz w nadleśnictwach Preszów i Liptovský Hrádok.

Specjaliści zbadali zawartość metali ciężkich w glebie, wartość roślin jako paszy dla zwierząt leśnych i stosunki wodne. Ustalali, jak najlepiej dbać o górskie łąki. Nie poprzestali na teorii, lecz po wspólnych sianokosach przeprowadzili zabiegi pielęgnacyjne na 130 ha łąk po słowackiej stronie. Przyjaznymi dla środowiska metodami odnowy łąk górskich wzbogacili ich skład roślinny po obu stronach granicy. Wnioski z badań i zalecenia ukazują się w prasie naukowej, partnerzy projektu publikują je także na swoich stronach internetowych i zamieścili w podręczniku metodycznym.

Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov

V minulosti sa na horských lúčach pásli ovce, dnes tieto lúky často zarastajú lesom. Krajina sa takto ochudobňuje a miznú vzácne rastlinné a živočíšne druhy. Lešníci a vedci sa tento proces snažia zastaviť. Zamestnanci Poľnohospodárskej univerzity v Krakove a slovenského Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra v Banskej Bystrici realizovali výskumy v okolí Krynice Zdrój a na územiach v správe Lesov Slovenskej republiky – odštepných závodov Prešov a Liptovský Hrádok.

Odborníci preskúmali obsah ťažkých kovov v pôde, hodnotu rastlín ako krmiva pre lesné zvieratá a vodné pomery. Zvažovali, ako najlepšie chrániť horské lúky. Nevenovali sa len teórii, ale po spoločnom kosení uskutočnili pestovateľské zásahy na 130 ha lúk na slovenskej strane. Na oboch stranách hranice obohatili druhové zloženie horských lúk metodami obnovy ohľaduplnými k životnému prostrediu. Závety z výskumov sú zverejňované v odbornej tlači, partneri projektu ich taktiež publikujú na svojich internetových stránkach a uviedli v metodologickej príručke.

DOFINANSOWANIE Z UE SPOLUFINANCOVANIE EÚ

886 760,99 €

PARTNERZY PROJEKTU PARTNERI PROJEKTU

Gmina Miasto Nowy Targ, Obec Ludrová,
Žilinský samosprávny kraj

STRONA INTERNETOWA WEBOVÉ STRÁNKY

<https://www.nowytarg.pl/dane.php?cid=2382>

[instagram.com/zycieopraczy](https://www.instagram.com/zycieopraczy)

Śladem zabytków techniki z Podhala na Liptów

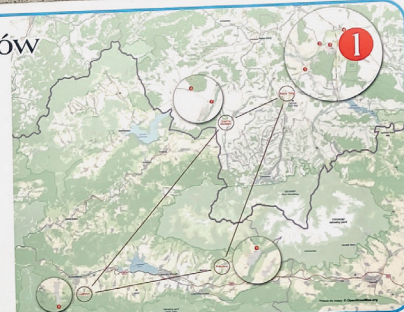

Projekt "Śladem zabytków techniki z Podhala na Liptów" współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020 został zrealizowany w latach 2017-2018 przez Gminę Miasto Nowy Targ, Żilinský kraj Samosprávny kraj i Gminę Ludrová.

Kulturowy szlak tematyczny prezentuje techniczne dziedzictwo pogranicza polsko-słowackiego i łączy atrakcje zrealizowane w ramach projektu:

Muzeum Drukarstwa w Nowym Targu z unikatową maszyną drukarską z 1840 roku **1**, odrestaurowaną i zaadaptowaną na cele wystawiennicze wieżę wodną na stacji kolejowej w Nowym Targu **2**, Muzeum Papieru Czaparpano w Ludrovie **3**, turystyczną trasę dawnej Powaskiej Kolei Leśnej zrekonstruowaną na terenie Muzeum Wsi Liptowskiej w Przybylinie **4**. Na szlaku znajdują się również zabytki sztuki inżynierijnej: stalowe, kratownicowe mosty kolejowe w Nowym Targu, **5** Ludźmierzu **6** i w Czarnym Dunaju, **7** pierwszy żelbetonowy most na Podhalu z 1905 roku w Nowym Targu **8** oraz kolejka wąskotorowa Zakładu Produkcji Torfowej „Bór za Lasem” w Czarnym Dunaju z odrestaurowanymi wagonikami i lokomotywą **9**.

TU JESTEŚ **1** Muzeum Drukarstwa w Nowym Targu ul. Sobieskiego

Od Drukarni Ignacego Borka do Muzeum Drukarstwa

W 1890 roku mistrz sztuki drukarskiej Ignacy Bork, który drukował w znanej krakowskiej drukarni Aleksandra Słomskiego, otworzył w Nowym Targu drukarnię pierwszą na Podhalu drukarnię. Do swojego zakładu sprowadził z Krakowa typograficzną, stop-cylindrową maszynę drukarską z napędem ręcznym z wiedeńskiej fabryki Helbig & Müller z 1840 roku. Logistyczne przedsięwzięcie, jakim było przewiezienie maszyny do Nowego Targu opisał „Gazeta Podhalańska”:

„Maszyna drukarska przyjechała na Podhalę z niebyłą jakim trunfem, bo jechała na furmankach z Chabówki, bo kolei do miasta nie było, a podziwem patrzyli na nią nasi poczciwi gospodarze, widząc jej ogromne koło i rozpowiadając po cichu, że to nie jest żaden „maszynowy” przedmiot, lecz ogromne dzieło sztuki, które nie może być uszkodzone przez wiatr i deszcz, a nawet przez ludzi, którzy go dotykają”.

W 1919 roku, przed wybuchem wojny światowej, drukarnię w miarę dobrze, drukując na potrzeby rynku, prowadziła rodzina Borków. Po śmierci Ignacego Borka, od 1905 roku, firmę prowadził jego syn Leonora.

W 1919 roku, przed wybuchem wojny światowej, drukarnię w miarę dobrze, drukując na potrzeby rynku, prowadziła rodzina Borków. Po śmierci Ignacego Borka, od 1905 roku, firmę prowadził jego syn Leonora.

W 1919 roku, przed wybuchem wojny światowej, drukarnię w miarę dobrze, drukując na potrzeby rynku, prowadziła rodzina Borków. Po śmierci Ignacego Borka, od 1905 roku, firmę prowadził jego syn Leonora.

W 1919 roku, przed wybuchem wojny światowej, drukarnię w miarę dobrze, drukując na potrzeby rynku, prowadziła rodzina Borków. Po śmierci Ignacego Borka, od 1905 roku, firmę prowadził jego syn Leonora.

Muzeum Drukarstwa w Nowym Targu (ul. Sobieskiego 1)

Reklama Drukarni Ignacego Borka w Nowym Targu (ul. Sobieskiego 1)

Kłosa z cioskami, fot. Muzeum Drukarstwa

Pracownia drukarska, muzeum Drukarstwa, ul. Sobieskiego 1, Nowy Targ

Drukarnia Podhalańska w Nowym Targu, ul. Sobieskiego 1, Nowy Targ

Śladem zabytków techniki z Podhala na Liptów

Podhale i Liptów kojarzymy głównie z górami, lecz rzadko pamiętamy o ich przemysłowej historii. Szlak kulturowy z Podhala na Liptów to zmienia.

W Nowym Targu są dwa miejsca, od których można zacząć zwiedzanie. To zabytkowa wieża wodna na stacji kolejowej i Muzeum Drukarstwa. Ciekawym eksponatem tego muzeum jest maszyna drukarska wyprodukowana w 1848 r. w znanej wiedeńskiej fabryce Helbig & Müller.

Następny punkt wycieczki to Muzeum Papieru Czerpanego w słowackiej Ludrovej. W Muzeum Wsi Liptowskiej w Pribylinie czeka jeszcze jedna atrakcja – przejazd kolejką wąskotorową.

Projekt przypomniał też historię już nieistniejącej linii kolejowej Nowy Targ – Suchá Hora – Kralovany. Jej śladem biegnie teraz rowerowy Szlak wokół Tatr. W ramach projektu partnerzy zrealizowali ważne inwestycje: na potrzeby Muzeum Drukarstwa przebudowali oficynę zabytkowego hotelu Herza, powstała siedziba Muzeum Papieru, odtworzyli linię kolejki wąskotorowej oraz wyremontowali pod nadzorem konserwatora zabytków wieżę wodną.

Po więcej informacji dotyczących projektu warto sięgnąć do publikacji dostępnych online.

Po stopách technických pamiatok z Podhalia na Liptov

Podhalie a Liptov spájame hlavne s horami a ich priemyselné dejiny si pamätáme zriedkavo. Kultúrna cesta z Podhalia na Liptov to mení.

V Nowom Targu sú dve miesta, kde môžeme prehliadku začať. Je to historická vodná veža na železničnej stanici a Múzeum tlačiarstva. Zaujímavým exponátom múzea je tlačiarenský stroj vyrobený v roku 1848 v známej viedenskej továrni Helbig & Müller.

Ďalším bodom prehliadky je Múzeum ručnej výroby papiera v slovenskej Ludrovej. V Múzeu liptovskej dediny v Pribyline čaká ešte jedna atrakcia – jazda úzkorozchodnou železničkou.

Projekt pripomenul tiež históriu dnes už neexistujúcej železničnej trate Nowy Targ – Suchá Hora – Kralovany. Teraz po nej vedie Cyklotrasa okolo Tatier. V rámci projektu partneri zrealizovali dôležité investície: pre potreby Múzea tlačiarstva prestavili krídlo historického hotelu Herz, vytvorili sídlo Múzea ručnej výroby papiera, zrekonštruovali trať úzkorozchodnej železnice a pod dohľadom pamiatkarov obnovili vodnú vežu.

Oplatí sa siahnuť po online dostupných publikáciách, v ktorých je viac informácií o projekte.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

354 006,46 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Muzeum - Orawski Park Etnograficzny
w Zubrzycy Górnej, Slovenské národné
múzeum, Múzeum oravskej dediny
w Zuberecu, Oravské múzeum Pavla
Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne,
Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.przywiejskiejdrodze.eu

R. Ciok

[instagram.com/zyciepopracy](https://www.instagram.com/zyciepopracy)

„Przy wiejskiej drodze” - w rytmie pracy dawnych zakładów przemysłowych i pracowni rzemieślniczych

Dawniej górskie wsie musiały być samowystarczalne, ale wraz z rozwojem przemysłu zniknęły z nich fabryczki oraz warsztaty. Właśnie dlatego dwa polskie i trzy słowackie muzea stworzyły szlak przypominający historię przemysłu wiejskiego. Powstały stolarnie, kuźnie, olejarnie, tartaki, farbiarnie, magle i folusze. Zwiedzający mogą je oglądać oraz poznawać tajniki pracy w nich podczas ciekawych warsztatów.

Dziś we wsiach już prawie nie ma takich obiektów. Partnerzy projektu musieli sięgnąć po stare zdjęcia i opisy, by zbudować ich repliki. Pracownicy muzeów nauczyli się dawnych technik, na przykład trudnej sztuki modrodruku. Muzealnicy zorganizowali seminaria naukowe, wydali książki, nakręcili film, zadbałi też o lepsze warunki przechowywania eksponatów. Ta udana próba ocalenia dziedzictwa przodków nie tylko przyciąga turystów, ale wzmacnia też tożsamość kulturową mieszkańców pogranicza. Wytyczony Szlak Przemysłów i Rzemiosł Wiejskich jest dodatkową atrakcją tego regionu.

„Pri ceste na dedine” - v rytme práce dávnych priemyselných závodov a remeselných dielni

Horské dediny museli byť v minulosti sebestačné, ale spolu s rozvojom priemyslu z nich postupne mizli malé továrne a dielne. Práve z tohto dôvodu vytvorili dve poľské a tri slovenské múzeá trasu, ktorá pripomína históriu ľudového priemyslu. Vznikli stolárske a kovácke dielne, olejárne, píly, farbiarne, mangle a valchy. Návštevníci si ich môžu prezrieť a spoznávať tajomstvá ich práce počas zaujímavých workshopov. Dnes už na dedinách takéto objekty takmer neexistujú. Partneri projektu museli siahnúť po staré fotografie a opisy, aby dokázali postaviť ich repliky. Zamestnanci múzeí sa naučili dávne techniky, napríklad zložité postupy modrotlaču. Múzejníci organizovali odborné semináre, vydali knihy, natočili film a zároveň vytvorili lepšie podmienky pre uchovávanie exponátov.

Tento úspešný pokus o záchranu dedičstva predkov nielen láka turistov, ale i posilňuje kultúrnu identitu obyvateľov pohraničia. Vytyčená Cesta vidieckeho priemyslu a remesla je dodatočnou atraktivitou tohto regiónu.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

2 490 199,76 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Muzeum Dwory Karwacjanów i Gładyszów, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygieszowie i Zamek Lipowiec, Miejski Dom Kultury w Czechowicach-Dziedzicach, Oravské múzeum Pavla Országha Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, Liptovské múzeum v Ružomberku, Muzeum – Oravski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej, Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.muzeaotwarte.pl

B. Zasowska

A. Gierat

P. Rakoci

Muzea Otwarte – rozszerzenie możliwości programowych instytucji kultury pogranicza polsko-słowackiego

W muzeum dzieci się nudzą, a osoby ze specjalnymi potrzebami męczą. Już nie! Dzięki projektowi ekspozycje muzealne są dostępne dla wszystkich, i teraz nie tylko uczą, ale też stymulują, pozwalają odpocząć, a nawet leczyć.

Uwaga eksponat! Należy dotykać, wąchać i smakować, zwłaszcza jeśli może to komuś pomóc. Ta zasada przyświeca pięciu polskim i dwóm słowackim muzeom oraz Domowi Kultury, które chcą być dostępne, przyjazne i otwarte dla wszystkich.

Częścią projektu były remonty, modernizacje i rozbudowy szesnastu obiektów. Powstały ogrody sensoryczne, interaktywne ekspozycje, a także nowe wystawy, tyflografiki oraz makiety. Na zwiedzających czeka m.in. park historii budownictwa ludowego i maszyn w Szymbarku oraz strefa rekreacyjna w Pribylinie.

Placówki można zwiedzać we własnym tempie, korzystając z nowoczesnej aplikacji, także w wersji dla osób niewidomych. Wystarczy ją pobrać i zainstalować na smartfonie lub tablecie. Potrzebne materiały można znaleźć na stronie internetowej projektu.

Otvorené múzeá – rozšírenie programových možností kultúrnych inštitúcií v poľsko- slovenskom pohraničí

V múzeu sa deti nudia a aj pre osoby so špeciálnymi potrebami je návšteva múzea námahou. To už neplatí! Vďaka tomuto projektu sú muzeálne expozície dostupné pre všetkých. Už nielen učia, ale aj stimulujú, umožňujú oddýchnuť si a aj liečia.

Pozor exponát! Dotýkajte sa, ovoniavajte a ochutnávajte, najmä ak to môže niekomu pomôcť. Táto zásada sprevádza päť poľských a dve slovenské múzeá a kultúrny dom, pretože chcú byť dostupné, priateľské a otvorené pre všetkých.

Súčasťou projektu bola rekonštrukcia, modernizácia a rozšírenie šestnástich objektov. Vznikli zmyslové záhrady, interaktívne expozície, nové výstavy, tyflografiky a makety. Návštevníkov pozýva napríklad park histórie ľudového staviteľstva a strojov v Szymbarku či oddychová zóna v Pribyline.

Objekty môžete objavovať vo vlastnom tempe s pomocou modernej aplikácie dostupnej aj vo verzii pre nevidiacich. Stačí si ju stiahnuť a inštalovať v smartfóne alebo tablete.

Potrebné materiály sa nachádzajú na internetovej stránke projektu.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

1 107 851,91 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Fundacja Bieszczadzkiej Kolejki Leśnej,
Obec Zemplínske Hámre, Obec Osadné

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

<https://kolejka.bieszczady.pl/karpackie-kolejki-podroz-sladami-karpackich-kolejek-waskotorowych/>

Archiwum Fundacji Bieszczadzkiej Kolejki Leśnej

Karpackie kolejki – podróż śladami karpackich kolejek wąskotorowych

Leśne kolejki wąskotorowe odeszłyby w niepamięć, gdyby nie ich miłośnicy. To oni stworzyli szlak turystyczny: Majdan – Balnica – Osadné – Zemplínske Hámre. Wiedzie on trasą czynnej polskiej i śladami już nieistniejących dwóch słowackich wąskotorówek. Podróż zaczyna się przejazdem kolejką z zabytkowej stacji Majdan koło Cisnej do Balnicy. Stamtąd, pieszo lub rowerem, trzeba udać się do Osadnego. Ten odcinek trasy biegnie śladem wąskotorówki zlikwidowanej po II wojnie światowej. Następnie należy pokonać około 20 km do wsi Zemplínske Hámre. Tam wkrótce będzie można przejechać się kolejką turystyczną wzdłuż dawnej linii wąskotorowej Snina – Vihorlat.

W Majdanie już jest nowa wiata, która chroni zabytki – odnowione wagony i lokomotywę. Działają również interaktywne ekrany informacyjne.

W Osadnem powstaje Centrum Informacji Turystycznej i wypożyczalnia rowerów. Zemplínske Hámre budują stacyjkę kolejki i remontują torowisko wąskotorówki.

Znów uda się ocalić coś od zapomnienia!

„Karpatské koľajky – po stopách úzkokoľajových železníc v Karpatoch”

Keby nebolo ich nadšencov, leśné železničky by upadli do zabudnutia. Práve oni vytvorili turistickú trasu Majdan – Balnica – Osadné – Zemplínske Hámre. Trasa kopíruje trať fungujúcej polskej a už neexistujúcich dvoch slovenských úzkokoľajných železníc. Cesta sa začína jazdou železničkou z historickej stanice Majdan pri Cisnej do Balnice. Odtiaľ sa musíme pešo alebo bicyklom dostať do Osadného. Tento úsek trasy vedie po stopách trate železničky zrušenej po 2. svetovej vojne. Následne musíme zdoŕať približne 20 km do Zemplínskych Hámrov. Tam bude už onedlho možné cestovať turistickým vláčikom popri bývalej úzkorozchodnej trati Snina – Vihorlat.

V Majdane už je nový prístrešok na ochranu pamiatok – obnovených vozňov a rušňa. Fungujú aj interaktívne informačné monitory.

V Osadnom vzniká Turistické informačné centrum a požičovňa bicyklov. Zemplínske Hámre stavajú stanicu železničky a rekonštruujú jej trať.

Opäť sa podarí niečo zachrániť pred zabudnutím!

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

73 509,87 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

EUWT TRITIA, Žilinská univerzita v Žiline

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.3dheritage.eu

R. Soliński

R. Soliński

Wspólna digitalizacja 3D obiektów historycznych obszaru transgranicznego SK-PL

Zwiedzanie zabytków na odległość to znakomity pomysł. Może je poznać każdy, w dowolnym dniu i o dowolnej porze, wystarczy dostęp do internetu.

Dzięki zastosowaniu zaawansowanej technologii wielkoformatowych skanerów 3D możemy zobaczyć budynki, ich wnętrza i otoczenie. Film, wirtualne spacerki, zdjęcia cyfrowe i panoramy z lotu ptaka pozwalają dokładnie poznać obiekty bez potrzeby podróżowania.

W ramach projektu utrwalono w formie cyfrowej ponad dwadzieścia miejsc. Są to między innymi: zamek Sułkowskich i Stara Fabryka w Bielsku-Białej, Muzeum Fałata w Bystrej, zamek w Pszczynie, wieża Piastowska oraz rotunda św. Mikołaja w Cieszynie, zamek Orawski, zamek w Budatynie, pałac Ślubny w Bytciu, zamek w Strečnie, skansen w Vychylovce, dom Radena w Čičmanoch.

Dla zarządzających zabytkami bardzo cenne było opracowanie dokumentacji technicznej 2D tych obiektów. Ułatwi ona na przykład remonty i prowadzenie prac konserwatorskich.

Spoločná 3D digitalizácia historických objektov cezhraničného územia SK-PL

Prehliadka pamiatok na diaľku je výborným nápadom. Môže ich spoznať každý v ľubovoľný deň a v ľubovoľnom čase, potrebný je len prístup na internet. Vďaka použitiu pokročilej technológie veľkoformátových 3D skenerov môžeme obdivovať budovy, ich interiéry a okolie. Film, virtuálne prehliadky, digitálne fotografie a panorámy z vtáčej perspektívy umožňujú dôkladne spoznať tieto objekty bez toho, aby sme museli cestovať.

V rámci projektu je zdigitalizovaných viac ako dvadsať miest, napríklad zámok Sułkowských a múzeum Stará tovareň v Bielsku-Białej, Múzeum Fałata v Bystrej, zámok v Pszczynie, Piastowska veža a Rotunda sv. Mikuláša v Cieszynie, Oravský hrad, Budatínsky hrad, Sobášny palác v Bytči, hrad Strečno, skanzen vo Vychylovke, Radenov dom v Čičmanoch.

Pre správcov pamiatok bolo veľmi prínosné vypracovanie 2D technickej dokumentácie týchto objektov. Vypracovaná dokumentácia uľahčí napríklad realizáciu rekonštrukčných a konzervátorských prác.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

538 333,15 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Gmina Brenna, Ośrodek Promocji Kultury
I Sportu Gminy Brenna, Obec Babín

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.turysta.brenna.org.pl/pl/
za-woniom-drzewa](http://www.turysta.brenna.org.pl/pl/za-woniom-drzewa)

M. Golba, OPKiS Brenna

M. Golba, OPKiS Brenna

Za woniom drzewa

Motywwem przewodnim projektu jest zapach drzew i drewna, a jego tytuł nawiązuje do gwary cieszyńskiej, która bywa bliższa językowi słowackiemu niż polskiemu.

Doroślých po obu stronach granicy nie dzieliła bariera językowa, więc postanowili przybliżyć język sąsiada dzieciom. W ramach projektu powstały adaptacje baśni, wystawiane w drewnianych teatrzykach. Przedstawienia są teraz dostępne online.

Powstał też baśniowy drewniany plac zabaw i ogród, w którym odbywają się warsztaty wikliniarstwa lub wiedzy o drzewach. Rzeźby stworzone podczas plenerów dla dzieci i dorosłych zdobią skwery.

Babín promuje twórczość wybitnego rzeźbiarza ludowego – Štefana Siváňa, a w Beskidzkim Domu Zielin „Przytulia” w Brennej, w Oravskiej Polhorze i Domu Kultury w Babínie prowadzono warsztaty nauki gry na drewnianych instrumentach.

Powstał też szlak samochodowy z Brennej do Babína łączący 20 miejsc pachnących drewnem. W każdym z nich czeka jeden element drewnianej układanki, więc przemierzenie tej trasy to prawdziwa frajda! Poszukiwaczom pomaga specjalnie przygotowana aplikacja eKornik.

Za vôňou dreva

Motívom tohto projektu je vôňa stromov a dreva. Jeho názov je dôkazom, že tešínske nárečie je niekedy bližšie slovenčine ako poľštine.

Dospeli z oboch strán hranice nemali problém s jazykovou bariérou a preto sa rozhodli priblížiť jazyk susedov deťom. V rámci projektu vznikli adaptácie rozprávok, ktoré si deti pozreli v drevených divadielkach. Teraz sú predstavenia dostupné online.

Vzniklo rozprávkové detské ihrisko a záhrada, v ktorej sa konajú workshopy pletenia z prútia a vedomostí o stromoch. Sochy z rezbárskych plenerov pre deti a dospelých zdobia parky.

Babín propaguje tvorbu významného ľudového rezbára – Štefana Siváňa, a v Beskydskom dome zeliniek „Przytulia” v Brennej, v Oravskej Polhore, a v Kultúrnom dome v Babíne sa uskutočnili workshopy výuky hry na drevené nástroje.

Vznikla aj automobilová trasa z Brennej do Babína spájajúca 20 miest voňajúcich drevom. V každom z nich čaká jeden diel drevenej skladačky. Absolvovanie tejto trasy je naozaj pekným zážitkom! Hľadačom pomáha špeciálne pripravená aplikácia eKornik.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

543 179,27 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi
augsburského vyznania na Slovensku
Dolný Kubín, Parafia Ewangelicko-
Augsburska w Cieszynie

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.muzeumprotestantyzmu.luteranie.pl/index.php/razem-wedrujemy-juz-500-lat-interreg-polska-slowacja

M. Gabryś

[instagram.com/zycieopraczy](https://www.instagram.com/zycieopraczy)

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Razem wędrujemy już 500 lat

Często zapominamy, jak istotną rolę w historii Polski odegrał protestantyzm i jak ważny jest dziś. Na Śląsku Cieszyńskim właśnie to wyznanie było przez wieki ostoją polskości. Na Słowacji ewangelicy księża tworzyli podstawy świadomości narodowej i języka.

W 2017 r. minęło pięćset lat od ogłoszenia 95 tez Marcina Lutra. Partnerzy projektu uczcili ten jubileusz, podkreślając wkład protestantyzmu w historię naszych krajów.

Prace wykonane w największym polskim kościele ewangelickim – kościele Jezusowym w Cieszynie – pozwoliły zabezpieczyć cenną starą bibliotekę. Muzeum Protestantyzmu ma teraz więcej miejsca na wystawy. Dzięki pracom konserwatorskim kościół ewangelicki w Dolnym Kubinie odzyskał swój dawny blask.

Przewodnik szlakiem zabytków protestantyzmu *Od Reformacji po dziś na Śląsku Cieszyńskim i Orawie* pozwala poznać historię np. leśnych kościołów i wędrownych słowackich kaznodziejów. Biografia ks. Trzanowskiego przypomina, jak ważną rolę odegrał on w kulturze narodów słowiańskich. Obie pozycje są dostępne online.

Spoločne putujeme už 500 rokov

Často zabúdame, akú podstatnú úlohu zohral v dejinách Poľska protestantizmus a aký je dnes dôležitý. V Tešínskom Sliezske bolo práve toto vierovyznanie po stáročia pilierom poľskej identity. Na Slovensku evanjelickí kňazi tvorili základy národného povedomia a jazyka.

V roku 2017 sme slávili 500. výročie vyhlásenia 95 téz Martinom Lutherom. Partneri projektu pripomenuli toto jubileum, zdôrazňujúc prínos protestantizmu do dejín našich krajín.

Práce vykonané v najväčšom poľskom evanjelickom chráme – Ježišovom kostole v Cieszynie – umožnili zabezpečiť vzácnu starú knižnicu. Muzeum protestantizmu získalo viac miesta na výstavy. Evanjelickému kostolu v Dolnom Kubíne prinavrátili reštaurátorské práce dávnu krásu.

Spríevodca trasou protestantských pamiatok *Od reformácie po dnešok Tešínskym Sliezske a Oravou* približuje dejiny napr. leśných kostolov a putovných slovenských kňazov. Biografia kňaza Tranovského pripomína, akú významnú úlohu zohral v kultúre slovanských národov. Obe publikácie sú dostupné online.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

1 571 801,98 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia“, Detská organizácia Fénix, o.z. Územná organizácia Snina, Województwo Podkarpackie, Regionálna rozvojová agentúra Svidník, Województwo Małopolskie, Związek Podhalań w Polsce, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER, Obec Oravská Polhora, Obec Malatiná, Obec Zázrivá.

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.szlakwoloski.eu

M. Czaplá

J. Michałek

Szlak kultury wołoskiej

Wprowadzony przez Wołochów system gospodarki pasterskiej przez setki lat był ważnym czynnikiem kształtującym kulturę materialną i duchową w Karpatach. Obecnie pamięć o tym bardzo szybko ginie, co prowadzi do zaniku regionalnej tożsamości regionalnej.

Koncepcja Szlaku Kultury Wołoskiej zrodziła się na początku obecnego stulecia. Zakłada funkcjonowanie międzynarodowego szlaku kulturowego, opartego na dziedzictwie wołoskim, wspólnym dla całego pogranicza polsko-słowackiego. W ramach projektu szlak został oznakowany, powstały tablice edukacyjne, bramy karpackie i ekspozycje tematyczne. Szkolenia, warsztaty, publikacje oraz wydarzenia nawiązujące do tradycji pasterskich pozwalają na nowo odkryć to wyjątkowe dziedzictwo.

Szlak ułatwia mieszkańcom regionu stworzenie własnej niepowtarzalnej oferty kulturowej, w formie np. warsztatów rękodzieła, produkcji serów itp.

Projekt jest doskonałym przykładem komplementarności programów współpracy transgranicznej, ponieważ inicjatywa ta jest rozwijana również w ramach programu Polska-Białoruś-Ukraina.

Trasa valašskej kultúry

Zavedený Valachmi pastiersky spôsob hospodárenia bol po stáročia dôležitým prvkom formujúcim hmotnú a duchovú kultúru v Karpatoch. Dnes sa veľmi rýchlo na to zabúda, čo vedie k zániku spoločnej regionálnej identity. Koncept Trasy valašskej kultúry sa zrodil na začiatku tohto storočia. Predpokladá fungovanie medzinárodnej kultúrnej trasy založenej na valašskom dedičstve, ktoré je spoločné pre celé poľsko-slovenské pohraničie. Trasa bola v rámci projektu označená, vznikli náučné tabule, karpatské brány a tematické expozície. Školenia, workshopy, publikácie a podujatia spojené s pastierskymi tradíciami umožňujú nanovo objaviť to jedinečné dedičstvo.

Trasa uľahčuje obyvateľom regiónu vytvoriť vlastnú neopakovateľnú kultúrnu ponuku, v podobe napr. workshopov ľudovej umeleckej výroby, výroby syrov a pod.

Projekt je dokonalým príkladom komplementárnosti programov cezhraničnej spolupráce, keďže sa táto iniciatíva rozvíja aj v rámci programu Poľsko – Bielorusko – Ukrajina.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

554 487,13 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Gmina Rabka-Zdrój, Obec Jarabina

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.rozneobliczawody.rabka.pl

P. Kuczaj, UM Rabka

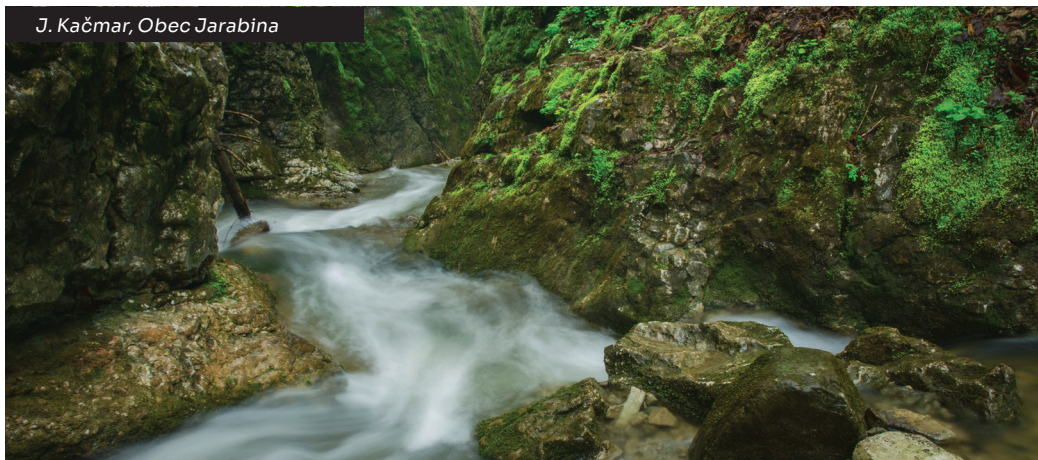
J. Kačmar, Obec Jarabina

P. Kuczaj, UM Rabka

J. Kačmar, Obec Jarabina

Różne Oblicza Wody – rabczańska solanka i Jarabiński przełom jako elementy dziedzictwa przyrodniczego polsko- słowackiego pogranicza

Woda to groźny żywioł, ale i skarb, o który trzeba dbać, by przekazać go następnym pokoleniom. Podziemne źródła solanki w Rabce i piękny przełom potoku Mały Lipnik w Jarabinie to dwa oblicza wody. Uzdrawisko Rabka wykorzystuje lecznicze właściwości wody, a Jarabina urodę dzikiego górskiego potoku, by przyciągnąć turystów.

W Rabce powstał Dom Solanki i kolejna tężnia solankowa. Jarabina zbudowała schody, by można łatwiej i bezpieczniej dotrzeć na dno wąwozu. Powstała także platforma widokowa, z której widać przełom potoku. Projekt obejmował też działania dla społeczności lokalnych. Odbyły się warsztaty przyrodnicze dla dzieci oraz specjalne szkolenie dla osób tworzących oraz promujących produkty lokalne i turystyczne na pograniczu polsko-słowackim. Środowisko medyczne uczestniczyło w konferencji popularnonaukowej. Powstał podręcznik dobrych praktyk z zakresu turystyki przyjaznej środowisku i inne publikacje. Odkrywajmy kolejne piękne oblicza wody!

Rôzne podoby vody – Rabčianska soľanka a Jarabinský prielom ako prvky prírodného dedičstva polsko- slovenského pohraničia

Voda je hrozny živiel, ale aj poklad, ktorý musíme chrániť, aby sme ho odovzdali ďalším generáciám. Podzemné zdroje soľanky v Rabke a krásny prielom potoka Mały Lipnik v Jarabine sú dve podoby vody.

Na prilákvanie turistov využívajú kúpele Rabka liečivé účinky vody a Jarabina pôvab divokého horského potoka.

V Rabke vznikol Dom soľanky a ďalšie soľankové inhalatórium. Jarabina vybudovala schody umožňujúce pohodlnejší a bezpečnejší zostup na dno tiesňavy. Vznikla aj vyhladková plošina, z ktorej vidieť prielom potoka. Súčasťou projektu boli aktivity určené pre miestne komunity. Uskutočnili sa prírodovedné workshopy pre deti a špeciálne školenie pre osoby, ktoré tvoria a propagujú lokálne výrobky a produkty cestovného ruchu v polsko-slovenskom pohraničí. Vedecko-populárnej konferencii sa zúčastnili aj zástupcovia zdravotníckeho sektora. Vznikla príručka dobrej praxe v oblasti cestovného ruchu rešpektujúceho životné prostredie a iné publikácie. Objavujme ďalšie pekné podoby vody!

Transport i komunikacja na pograniczu

Doprava a komunikácie na pohraničí

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

1 124 125,00 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Gmina Istebna, Obec Čierne

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.istebna.eu/mieszkaniec/
budowa-transgranicznego-
polaczenia-komunikacyjnego-
jaworzynka-cierne-skalite-etap-2](http://www.istebna.eu/mieszkaniec/budowa-transgranicznego-polaczenia-komunikacyjnego-jaworzynka-cierne-skalite-etap-2)

Fly&Watch Drone Systems

Fly&Watch Drone Systems

Budowa transgranicznego połączenia komunikacyjnego Jaworzynka – Čierne – Skalité, etap 2

Koło beskidzkiego Trójstyku spotykają się granice Polski, Słowacji i Czech. Brakowało tam zaledwie kilku kilometrów drogi, by mieszkańcy i turyści mogli swobodnie podróżować za granicę.

Gminy Istebna i Čierne postanowiły to zmienić. Złożyły projekt i uzyskały z naszego programu środki na budowę oraz remont dróg i mostów w dolinie Czadeczki. Warto wiedzieć, że to jedna z zaledwie kilku polskich rzek, które uchodzą do Morza Czarnego.

W ten sposób powstało pierwsze w powiecie cieszyńskim przejście drogowe ze Słowacją. Ułatwiło to przejazd z jednej miejscowości do drugiej i skróciło go o 20 km. Umożliwiło też połączenie z głównymi drogami wiodącymi w stronę Bratysławy, Budapesztu oraz Wiednia.

Odpowiednio oznakowane i oświetlone drogi są teraz bezpieczniejsze. Nowy parking i wiaty grillowe pozwalają odpocząć podczas podróży.

Ten kolejny wspólny projekt sąsiednich gmin jest świetnym przykładem, że razem potrafimy zrobić naprawdę wiele.

Stavba cezhraničného komunikačného spojenia Jaworzynka – Čierne – Skalité – etapa 2

Pri beskydskom Trojmedzí sa stretávajú hranice Poľska, Slovenska a Čiech. Chýbalo tam už len zopár kilometrov cesty, aby mohli obyvatelia a turisti slobodne cestovať na druhú stranu hranice. Gmina Istebna a obec Čierne sa to rozhodli zmeniť. Predložili projekt a z nášho programu získali ináččné prostriedky na výstavbu a rekonštrukciu ciest a mostov v údolí rieky Čadečka. Pozoruhodné je, že je to jedna z mála poľských riek, ktoré ústia do Čierneho mora.

Vďaka tomu vznikol v okrese Cieszyn prvý hraničný cestný priechod na Slovensko. Uľahčilo to cestu z jednej obce do druhej a skrátilo ju o 20 km. Umožnilo to tiež prepojenie s hlavnými dopravnými tepnami vedúcimi do Bratislavy, Budapešti a Viedne.

Kvalitne označené a osvetlené cesty sú teraz bezpečnejšie. Nové parkovisko a turistické altánky poskytujú priestor na odpočinok počas cesty.

Tento ďalší spoločný projekt susedných obcí je výborným príkladom, že spolu vieme dokázať naozaj veľa.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

4 893 553,23 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Žilinský samosprávny kraj, Województwo
Malopolskie

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/
urad-zsk/odbor-europskych-projektov-
regionalneho-rozvoja/tatry-spajaju.html](http://www.zilinskazupa.sk/sk/samosprava/urad-zsk/odbor-europskych-projektov-regionalneho-rozvoja/tatry-spajaju.html)

Žilinský samosprávny kraj

ZDW w Krakowie

Tatry łączą

Z Podhala na Słowację nie można dojechać koleją – dlatego tak ważne są drogi! Nimi codziennie jeżdżą mieszkańcy, przyjeżdżają turyści, przewozi się nimi także towary.

Najkrótsza trasa z Podhala na Górną Orawę i dalej na Liptów wymagała remontu i gruntownej przebudowy. Žiliński Kraj Samorządowy razem z Województwem Małopolskim złożyły projekt i uzyskały potrzebne środki.

Zmodernizowane drogi i most w Vitanovej zwiększyły komfort oraz bezpieczeństwo podróżowania. Kierowcy częściej wybierają trasę przez Chochołów – Suchą Horę, co odciążyło bardziej oblegane przejścia. Takie same parametry techniczne dróg po obu stronach granicy oznaczają brak przykrych niespodzianek dla kierowców ciężarówek i autokarów.

Przewoźnicy mogą teraz pomyśleć o uruchomieniu linii autobusowych kursujących przez granicę, a turyści zaplanować wyprawy na obie strony Tatr, nawet podczas krótkiego urlopu. Nareszcie można się łatwiej przemieszczać między tymi dwoma ważnymi regionami turystycznymi i gospodarczymi.

Tatry spájajú

Z Podhalia na Slovensko sa nedá cestovať železnicou, preto sú také dôležité cesty! Po nich každodenne chodia obyvatelia, prichádzajú turisti, a prepravuje sa tovar.

Najkratšia trasa z Podhalia na hornú Oravu a ďalej na Liptov si vyžadovala rekonštrukciu a podstatnú prestavbu. Žilinský samosprávny kraj spolu s Maľopoľským vojvodstvom predložili projekt a získali potrebné prostriedky.

Zmodernizované cesty a most vo Vitanovej zvýšili komfort a bezpečnosť cestovania. Vodiči si častejšie vyberajú trasu cez Chochoľov – Suchú Horu, čo odľahčilo zaťaženejšie prechody. Rovnaké technické parametre ciest na oboch stranách hranice znamenajú, že vodiči kamiónov a autobusov nenarazia na nepríjemné prekvapenia.

Prepravcovia môžu teraz premýšľať o spustení autobusových liniek premávajúcich cez hranicu, a turisti plánovať výpravy na obe strany Tatier aj počas krátkej dovolenky. Konečne sa dá ľahšie pohybovať medzi týmito dvoma turisticky a hospodársky dôležitými regiónmi.

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

5 246 906,86 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Województwo Podkarpackie,
Správa a údržba ciest Prešovského
samosprávneho kraja

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.pzd.w.pl/inwestycje/
w-trakcie-realizacji/
interreg-pl-sk-2014-2020/37](http://www.pzd.w.pl/inwestycje/w-trakcie-realizacji/interreg-pl-sk-2014-2020/37)

PZDW w Rzeszowie

PZDW w Rzeszowie

Modernizacja połączeń komunikacyjnych w rejonie Svidník, Stropkov i Jasło

Gdy jedziemy na wschód wzdłuż granicy polsko-słowackiej podziwiamy piękne krajobrazy. Niestety, lokalne drogi są tam często w złym stanie. Wiedząc o tym, Województwo Podkarpackie i Preszowski Zarząd Dróg uzyskały środki z naszego programu na remont ponad 14 km dróg po obu stronach granicy. Ucieszy to nie tylko mieszkańców. Tędy jeżdżą też ci, którzy wybierają się w krótsze i dalekie podróże. To trasa wiodąca na przykład w malowniczy Beskid Niski. Teraz będzie można szybciej i bezpieczniej dotrzeć do głównych szos po obu stronach granicy. Po polskiej stronie powstaną też chodniki, zatoki autobusowe i barierki ochronne. Remont drogi Gorlice – Nowy Żmigród – Dukla jest kolejnym etapem jej modernizacji. Na Słowacji zostanie odnowiony most, przejścia dla pieszych, powstaną przystanki autobusowe. Ważna jest przebudowa odcinka między wsiami Fijaš i Lomné, bo tędy prowadzi objazd z Preszowa do granicy z Polską w razie zamknięcia głównej drogi nr I/21. Mamy z czego się cieszyć!

Rekonštrukcia dopravného spojenia v okresoch Svidník, Stropkov a Jaslo

Cestujúc na východ popri polsko-slovenskej hranici obdivujeme krásy krajiny. Žiaľ, miestne cesty sú tam často v zlom stave. Uvedomujúc si to, získali Podkarpatské vojvodstvo a prešovská Správa a údržba ciest prostriedky z nášho programu na rekonštrukciu viac ako 14 km ciest na oboch stranách hranice.

Poteší to nielen miestnych obyvateľov. Tadiaľ chodia aj tí, ktorí vyrážajú na kratšie či dlhšie cesty. Je to trasa napríklad do malebných Nízkyh Beskýd. Teraz bude možné rýchlejšie a bezpečnejšie sa dostať k hlavným cestám na oboch stranách hranice.

Na polskej strane vzniknú aj chodníky pre chodcov, zálivy pre autobusy a bezpečnostné zvodidlá. Rekonštrukcia cesty Gorlice – Nowy Żmigród – Dukla je ďalšou etapou jej modernizácie. Na Slovensku bude obnovený most, priechody pre chodcov a vzniknú autobusové zastávky. Dôležitá je aj prestavba úseku medzi obcami Fijaš a Lomné, lebo práve cez ne vedie v prípade zatvorenia hlavnej cesty I/21 obchádzková trasa z Prešova do Poľska. Máme sa na čo tešiť!

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

618 113,89 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Gmina Miasto Krosno, Mesto
Medzilaborce

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.krosno.pl/dla-mieszkancow/
projekty-dofinansowane-
ze-srodkow-zewnetrznych/
projekty-w-trakcie-realizacji/
inwestycyjne](http://www.krosno.pl/dla-mieszkancow/projekty-dofinansowane-ze-srodkow-zewnetrznych/projekty-w-trakcie-realizacji/inwestycyjne)

M. Šmigová

Modernizacja infrastruktury służącej transportowi multimodalnemu w Krośnie i Medzilaborcach

Transport multimodalny, czyli korzystanie z kilku skomunikowanych środków przewozu, w naszych krajach dopiero się rozwija. Przebudowany dworzec autobusowy w Krośnie jest przykładem nowoczesnego węzła przesiadkowego.

Przyjeżdżający pociągiem lub autem, mogą czekać na autobus w komfortowych warunkach. Są nowe wiaty, oświetlenie i monitoring. Ciągi piesze spełniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Na podróżnych czekają wygodne ławki, elektroniczne rozkłady jazdy, system informacji wzrokowej i głosowej. Interaktywna tablica informuje o atrakcjach turystycznych.

Natomiast Medzilaborce, słynące z Muzeum Andy'ego Warhola, uruchomiły kolejkę turystyczną. Teraz każdy może bez trudu zwiedzić miasto i pobliskie zabytki. Powstały trzy nowe przystanki autobusowe. Na obu dworcach kolejowych pojawiły się elektroniczne tablice odjazdów pociągów i autobusów. Wszystkie informacje na tablicach są dostępne po polsku, słowacku i angielsku.

Teraz jest ładniej, ciekawiej i wygodniej!

Modernizácia infraštruktúry pre multimodálnu dopravu v Krosne a Medzilaborciach

Multimodálna doprava, teda využívanie niekoľkých navzájom prepojených dopravných prostriedkov, sa v našich krajinách zatiaľ len rozvíja. Prestavaná autobusová stanica v Krošne je príkladom moderného prestupového uzla.

Ľudia prichádzajúci sem vlakom alebo autom tu môžu v komfortných podmienkach čakať na autobus. Nové sú prístrešky, osvetlenie a monitoring. Chodníky pre chodcov sú prispôsobené potrebám osôb s postihnutím. Na cestujúcich čakajú pohodlné lavičky, elektronické rozvrhy odchodov, systém zrakovej a hlasovej informácie. Interaktívna tabuľa informuje o atrakciách cestovného ruchu.

Po Medzilaborciach, známych vďaka Múzeu Andyho Warhola, premáva turistický vláčik. Teraz môže každý bez námahy spoznať mesto a okolité pamiatky. Vznikli tri nové autobusové zastávky. Na oboch železničných staniach sú elektronické tabule s odchodmi vlakov a autobusov. Všetky informácie na tabuliach sú dostupné v poľštine, slovenčine a angličtine.

Teraz je to krajšie, zaujímavejšie a pohodlnejšie!

**Rozwój
edukacji
transgranicznej**

**Rozvoj
cezhraničného
vzdelávania**

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

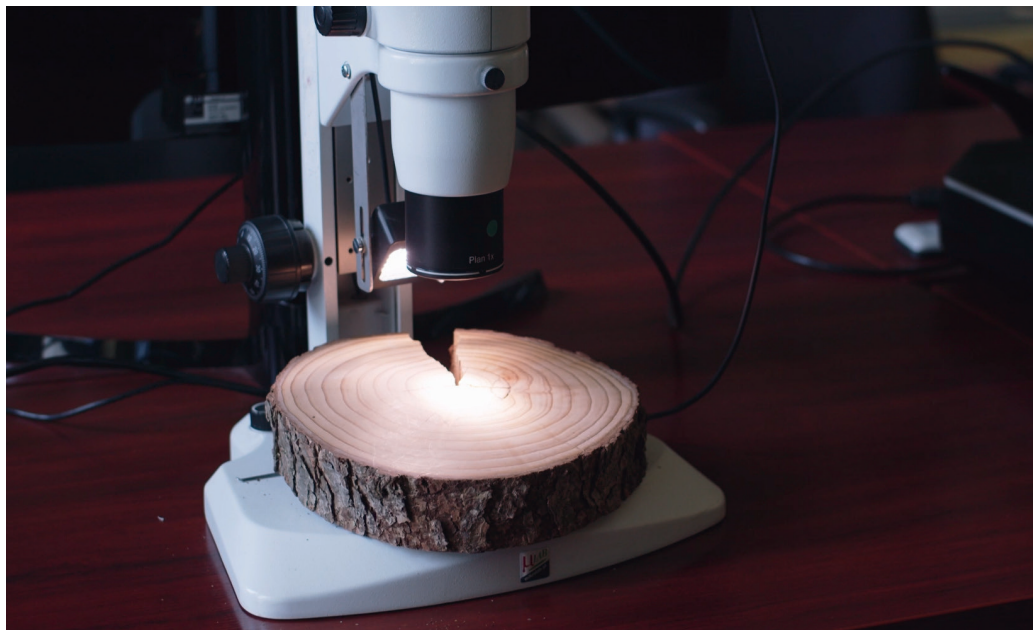
792 209,91 €

**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Uniwersytet Śląski w Katowicach,
Žilinská univerzita v Žiline

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

[www.us.edu.pl/ksztalcenie/
projekty-edukacyjne/dla-osob-
spoza-uczelninowoczesna-edukacja-
o-zagrozeniach-srodowiskowych-
sposobem-na-tworzenie-nowych-
specjalistycznych-miejsc-pracy/](http://www.us.edu.pl/ksztalcenie/projekty-edukacyjne/dla-osob-spoza-uczelninowoczesna-edukacja-o-zagrozeniach-srodowiskowych-sposobem-na-tworzenie-nowych-specjalistycznych-miejsc-pracy/)

Nowoczesna edukacja o zagrożeniach środowiskowych sposobem na tworzenie nowych, specjalistycznych miejsc pracy

Skutki zmian klimatu, klęski żywiołowe i brak pracy to problemy dzisiejszych czasów. Naukowcy zawsze starają się znaleźć wyjście z trudnej sytuacji, więc Uniwersytet Śląski i Żyliński stworzyły ważny projekt. Łączy on nowoczesne technologie z ekologią, czuwaniem nad bezpieczeństwem i walką z bezrobociem.

W ramach projektu odbywa się transgraniczny przepływ wiedzy i technologii. Uczelnie korzystają z najnowszych zdobyczy nauki. Dzięki temu opracowały nowe programy kształcenia techników i inżynierów w zakresie wczesnego wykrywania oraz zwalczania zagrożeń środowiskowych. Szkolenia odbędą się na uczelniach wyższych, w szkołach średnich, a także w szkołach dla dorosłych. Zaplanowane są też zajęcia praktyczne z rozwiązywania konkretnych problemów.

Oprócz tego uczelnie zorganizują warsztaty dla nauczycieli i wydadzą pakiety materiałów dydaktycznych dostępnych online.

Moderné vzdelávanie o environmentálnych ohrozeniach ako predpoklad vytvorenia nových, špecializovaných pracovných miest

Dôsledky zmien klímy, živelné pohromy a nezamestnanosť sú problémy dneška. Vedci sa vždy snažia zložitú situáciu vyriešiť a preto Sliezska a Žilinská univerzita vytvorili dôležitý projekt. Ten spája moderné technológie s ekológiou, monitorovaním bezpečnosti a bojom proti nezamestnanosti.

V rámci projektu sa uskutočňuje cezhraničný prenos vedomostí a technológií. Univerzity využívajú najnovšie vedecké poznatky. Vďaka tomu vypracovali nové programy vzdelávania technikov a inžinierov v oblasti včasného zisťovania a boja proti environmentálnym ohrozeniam. Školenia sa budú konať na vysokých a stredných školách, a na školách pre dospelých. Naplánované sú aj praktické cvičenia zamerané na riešenie konkrétnych problémov.

Okrem toho univerzity usporiadajú workshopy pre učiteľov a vydajú súbory didaktických materiálov dostupných online.

DOFINANSOWANIE Z UE SPOLUFINANCOVANIE EÚ

282 092,85 €

PARTNERZY PROJEKTU PARTNERI PROJEKTU

Związek Euroregion „Tatry”, Zduženie Euroregión Tatry, Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TATRY z o.o.

STRONA INTERNETOWA WEBOVÉ STRÁNKY

www.euroregion-tatry.eu/aktualnosc/transgraniczne-centrum-edukacji-euroregionu-quottatryquot

Archívy Zduženia Euroregión Tatry

Archívy Zduženia Euroregión Tatry

Transgraniczne Centrum Edukacji Euroregionu „Tatry”

Nie wiesz? Dowiedz się od kogo, gdzie i jak możesz się nauczyć!

Projekt pt. Transgraniczne Centrum Edukacji Euroregionu „Tatry” rozwiązał problem braku informacji o różnicach w polskich i słowackich przepisach. Skorzystali z tego samorządowcy, osoby, które szukają pracy po drugiej stronie granicy lub starają się zatrzymać młodzież na pograniczu.

Transgraniczne Centrum Polsko-Słowackiej Edukacji pozwoliło poznać i zrozumieć procedury oraz przepisy obowiązujące w obu krajach. Centrum jest dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.

Poradnik specjalistycznego języka ułatwił komunikację podczas realizacji międzynarodowych inicjatyw. Powstał polsko-słowacki słownik, który jest dostępny online na platformie e-learningowej Euroregionu Tatry, a strony internetowe partnerów spełniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Działania te zwiększyły skuteczność pracy administracji samorządowej i jakość wspólnych przedsięwzięć. Uczmy się u i od najlepszych!

Cezhraničné centrum vzdelávania Euroregiónu „Tatry“

Nevieš? Zisti od koho, kde a ako sa to môžeš naučiť! Projekt s názvom Cezhraničné centrum vzdelávania Euroregiónu „Tatry” vyriešil problém nedostatku informácií o rozdieloch v poľských a slovenských predpisoch. Využili to zamestnanci samosprávy, ľudia, ktorí hľadajú prácu na druhej strane hranice alebo sa snažia zabrániť odlivu mládeže z pohraničia. Cezhraničné poľsko-slovenské centrum vzdelávania umožnilo spoznať a pochopiť postupy a predpisy platné v oboch krajinách. Centrum je dostupné aj pre osoby s postihnutím.

Príručka odborného jazyka uľahčí komunikáciu počas realizácie medzinárodných iniciatív. Vznikol poľsko-slovenský slovník, ktorý je dostupný online na e-learningovej platforme Euroregiónu Tatry, a internetové stránky partnerov sú prispôsobené potrebám osôb s postihnutím.

Uvedené aktivity zvýšili účinnosť práce orgánov samosprávy a kvalitu spoločných zámerov. Učme sa s najlepšími a od najlepších!

**DOFINANSOWANIE Z UE
SPOLUFINANCOVANIE EÚ**

321 192,96 €

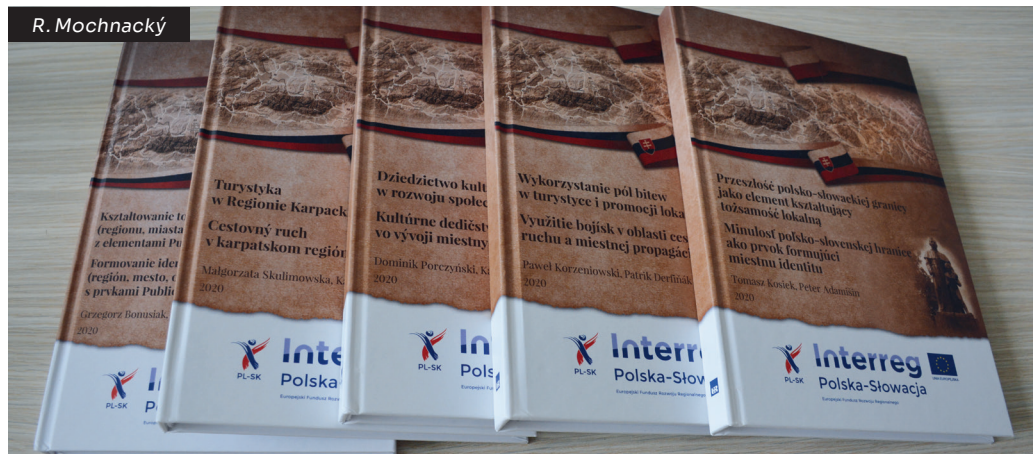
**PARTNERZY PROJEKTU
PARTNERI PROJEKTU**

Prešovská univerzita v Prešove,
Uniwersytet Rzeszowski

**STRONA INTERNETOWA
WEBOVÉ STRÁNKY**

www.unipo.sk/turistickéesty

R. Mochnecký

Szlaki turystyczne pogranicza słowacko- polskiego jako narzędzie edukacji zawodowej dla utrzymania młodych ludzi w regionie

Podkarpacie oraz wschodnia Słowacja od dawna szukały sposobu, jak zatrzymać u siebie młodych i przedsiębiorczych ludzi.

Uniwersytet Preszowski i Uniwersytet Rzeszowski wykorzystały zalety tych pięknych oraz wielokulturowych regionów. Dodały do nich szczyptę romantyzmu, nieco biznesowego myślenia i stworzyły program kursów dla przewodników turystycznych.

W ramach dziesięciu kursów około dwustu słuchaczy poznaje dokładnie tereny po obu stronach granicy. Każdy dwustugodzinny kurs to solidna dawka teoretycznej i praktycznej wiedzy o dziejach i kulturze tych ziem oraz na przykład o tym, jak kształtować markę miejsca.

Teraz o każdej porze roku możemy poznawać krajobraz kulturowy, historię i współczesność wschodniej części pogranicza polsko-słowackiego pod okiem fachowego przewodnika. Powstało również pięć dwujęzycznych publikacji. Wszystkie są dostępne online na stronie projektu. Warto po nie sięgnąć!

Turistické cesty slovensko poľského pohraničia ako nástroj odborného vzdelávania pre udržanie mladých ľudí v regióne

Podkarpatské vojvodstvo a východné Slovensko sa oddávna snažili zastaviť odliv mladých podnikavých ľudí z ich územia.

Prešovská univerzita a Rzeszovská univerzita využili hodnoty týchto pekných a multikultúrnych regiónov. Pridali štipku romantizmu, trochu obchodného myslenia a vytvorili program kurzov pre turistických sprievodcov.

V rámci desiatich kurzov približne dvesto účastníkov dôkladne spoznáva územie na oboch stranách hranice. Každý dvestohodinový kurz je solídnou porciou teoretických a praktických vedomostí o dejinách a kultúre týchto oblastí a napríklad o tom, ako vytvoriť značku miesta.

Teraz v každom ročnom období môžeme spoznávať kultúrnu krajinu, históriu a súčasnosť východnej časti poľsko-slovenského pohraničia s odborným sprievodcom.

Zároveň vzniklo päť dvojjazyčných publikácií. Všetky sú dostupné online na stránke projektu. Určite za to stoja!

Interreg Polska-Słowacja 2014-2020

Program Interreg umożliwia wspólne rozwiązywanie problemów i wymianę wiedzy. Podejmując wspólne wyzwania z zagranicznymi partnerami możemy wspólnie pokonywać istniejące bariery na przykład językowe albo prawno-administracyjne. Interreg to przykład na to, że granice nie muszą stanowić przeszkody, a mogą być szansą na wzrost i okazją do udanej współpracy. Współpracując ponad granicami możemy cieszyć się rezultatami, które byłyby niemożliwe do osiągnięcia w pojedynkę.

Realizujemy swoje działania w ramach trzech osi priorytetowych:

Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza

Zrównoważony transport transgraniczny

Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie

Efekty projektów:

140	odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego
2000 km	nowych i wyremontowanych szlaków turystycznych
200 km	nowych i zmodernizowanych dróg
400	inicjatyw na rzecz zatrudnienia i wspólnych szkoleń
70	nowych transgranicznych produktów turystycznych
15 000	uczestników działań edukacyjnych

Budżet programu:

178,6 mln euro

z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Interreg Poľsko-Slovensko 2014-2020

Interreg
Poľsko-Slovensko

Program Interreg umožňuje spoločné riešenie problémov a výmenu skúseností. Spoločným chopením sa výziev so zahraničnými partnermi môžeme spoločne prekonávať existujúce bariéry, napríklad jazykové alebo administratívno-právne. Interreg je príkladom toho, že hranice nemusia predstavovať prekážky, ale môžu byť šancou na rast a príležitosť k úspešnej spolupráci. Pri cezhraničnej spolupráci si môžeme užívať výsledky, ktoré by samostatne nebolo možné dosiahnuť.

Svoje aktivity realizujeme v rámci troch prioritných osí:

Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva oblasti pohraničia

Udržateľná cezhraničná doprava

Rozvoj cezhraničného vzdelávania a celoživotné vzdelávanie

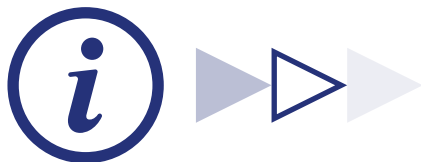
Výsledky projektov:

140	rekonštruovaných objektov kultúrneho dedičstva
2000 km	nových a opravených turistických chodníkov
200 km	nových a modernizovaných ciest
400	iniciatív v prospech zamestnanosti a spoločných školení
70	nových cezhraničných produktov cestovného ruchu
15 000	účastníkov vzdelávacích aktivít

Rozpočet programu:

178,6 mil. eur

z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj

Najwięcej, bo aż połowa środków programu (tj. około **101 mln euro**), zainwestowaliśmy w **ochronę, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego**.

Kwota prawie **60 mln euro** wsparła **rozwój infrastruktury drogowej i transportu multimodalnego**, usprawniając połączenia między Polską a Słowacją.

W dziedzinie edukacji dofinansowane zostały wspólne przedsięwzięcia mające na celu poprawę jakości **edukacji specjalistycznej i zawodowej**. Na ten cel przeznaczaliśmy **8,3 mln euro**.

Beneficjenci otrzymali aż **85%** wsparcia na **realizację projektów** z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Pośród beneficjentów programu dominowały samorządy terytorialne, w projektach uczestniczyły również organizacje pozarządowe, instytucje nauki, szkolnictwa, kultury.

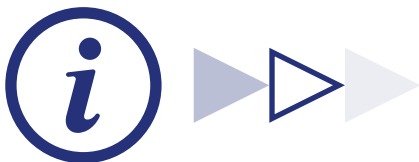
Obszar wsparcia

Polska (powiaty):

pszczyński, cieszyński, bielski, miasto na prawach powiatu Bielsko-Biała, żywiecki, olkuski, chrzanowski, oświęcimski, wadowicki, suski, myślenicki, tatrzański, nowotarski, limanowski, nowosądecki, miasto na prawach powiatu Nowy Sącz, gorlicki, bieszczadzki, leski, sanocki, brzozowski, krośnieński, miasto na prawach powiatu Krosno, jasielski, rzeszowski, miasto na prawach powiatu Rzeszów, przeworski, przemyski, miasto na prawach powiatu Przemyśl, jarosławski, lubaczowski.

Słowacja (powiaty):

Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Žilina, Martin, Turčianske Teplice, Ružomberok, Dolný Kubín, Námestovo, Trnava, Liptovský Mikuláš, Spišská Nová Ves, Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Levoča, Sabinov, Bardejov, Svidník, Prešov, Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce, Humenné, Snina.

Najviac, vyše polovicu prostriedkov programu (teda asi **101 mil. eur**), sme investovali do **ochrany, propagácie a rozvoja prírodného a kultúrneho dedičstva.**

Sumou takmer **60 mil. eur** sme podporili **rozvoj cestnej infraštruktúry a multimodálnej dopravy**, čím sa zefektívnilo spojenie medzi Poľskom a Slovenskom

V oblasti vzdelávania boli finančne podporené spoločné projekty majúce za cieľ zlepšenie kvality **špecializovaného a profesijného vzdelávania.** Na tento účel sme vynaložili **8,3 mil. eur.**

Príjemcovia dostali až **85 %** podporu na **realizáciu projektov** z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj.

Medzi príjemcami podpory z programu dominovali inštitúcie miestnej samosprávy, projektov sa zúčastnili tiež nevládne organizácie, vedecké, školské a kultúrne inštitúcie.

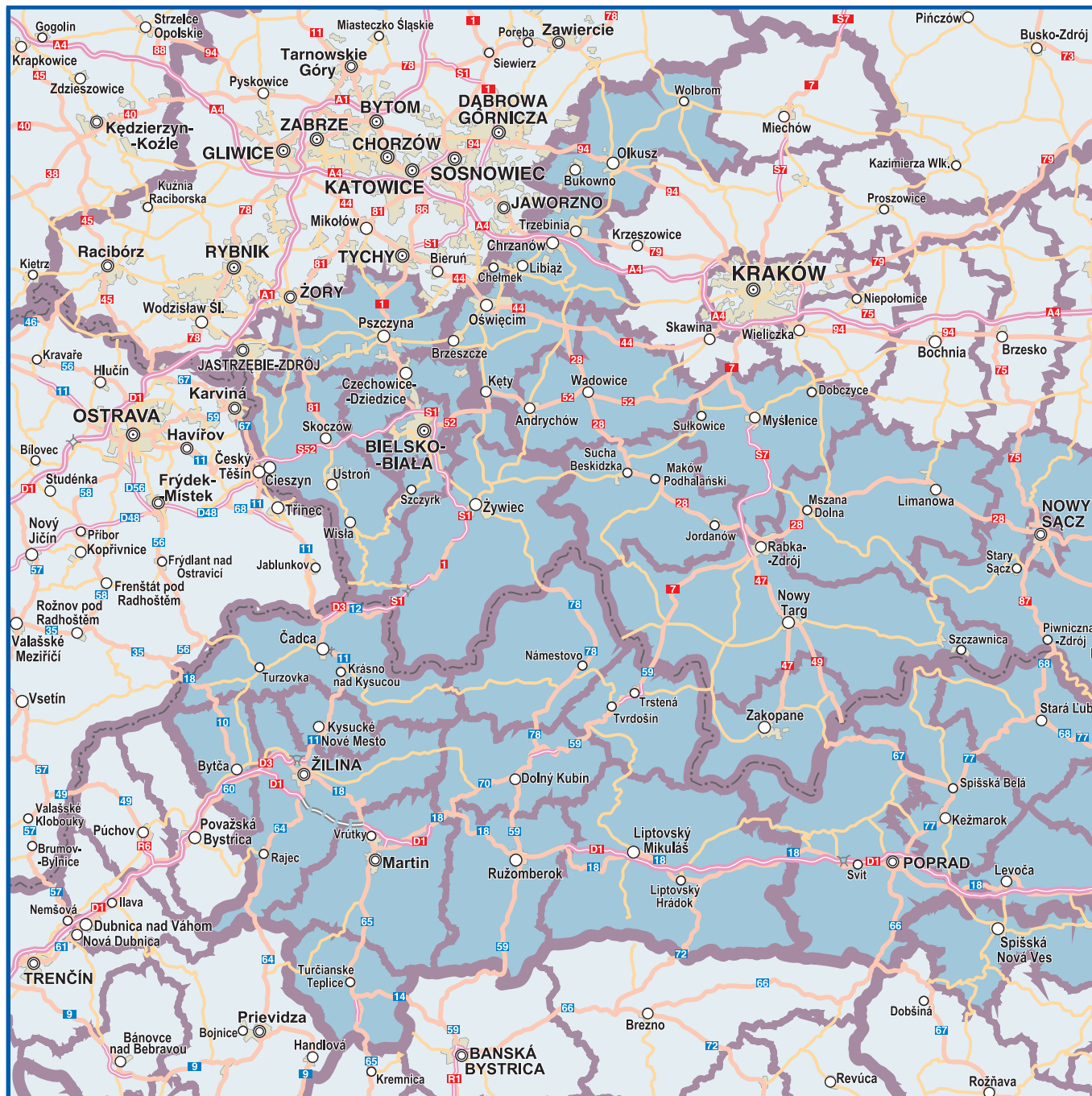
Oblasť podpory

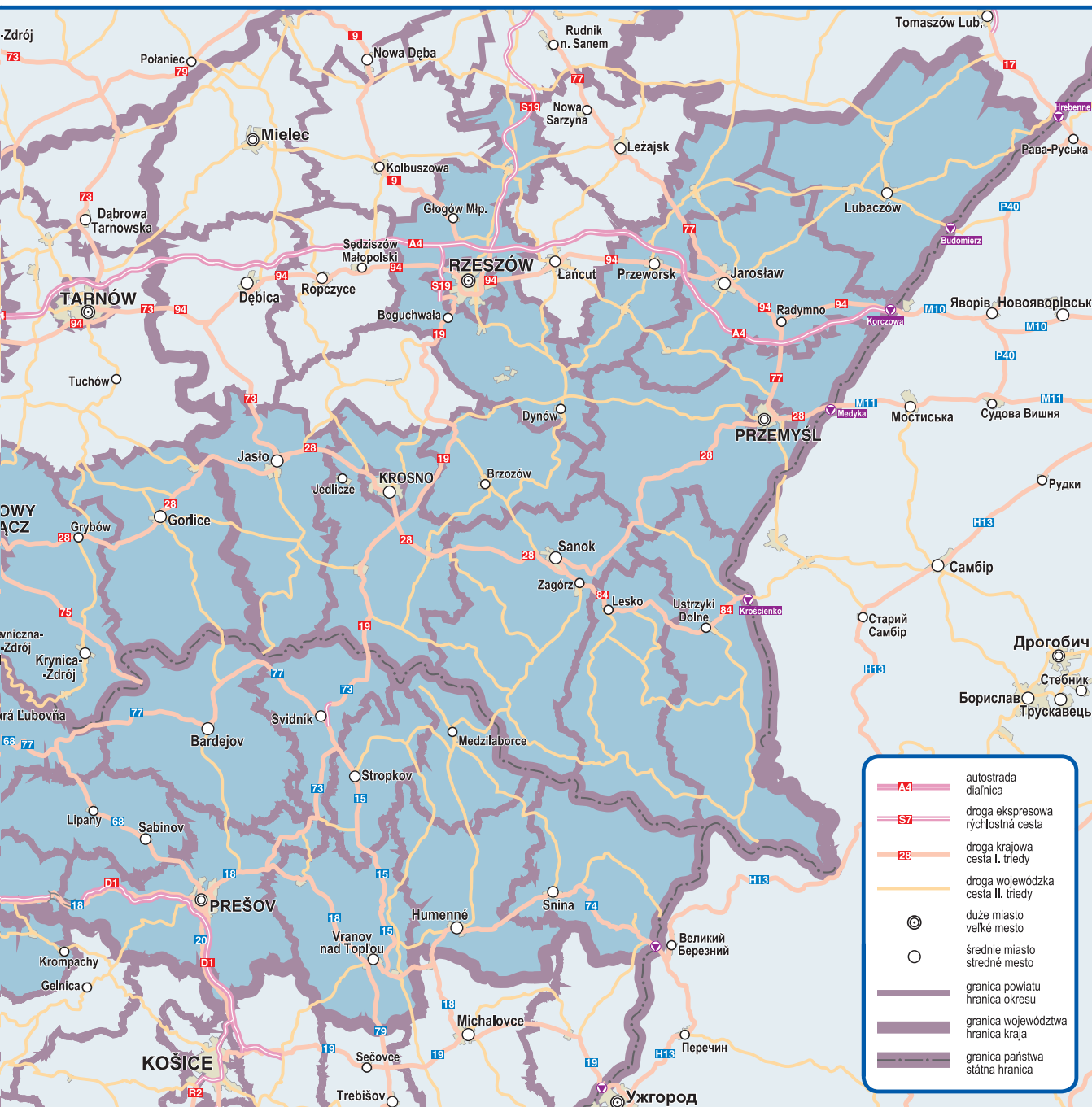
Poľsko (okresy):

Pszczyna, Cieszyn, Bielsko-Biała – okolie, Bielsko-Biała – mesto, Żywiec, Olkusz, Chrzanów, Osvienčim, Wadowice, Sucha Beskidzka, Myślenice, Tatraský okres, Nowy Targ, Nowy Sącz – okolie, Nowy Sącz – mesto, Gorlice, Bieszczadský okres, Lesko, Sanok, Brzozów, Krosno – okolie, Krosno – mesto, Jasło, Rzeszów – okolie, Rzeszów – mesto, Przeworsk, Przemyśl – okolie, Przemyśl – mesto, Jarosław, Lubaczów.

Slovensko (okresy):

Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Žilina, Martin, Turčianske Teplice, Ružomberok, Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín, Liptovský Mikuláš, Spišská Nová Ves, Poprad, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Levoča, Sabinov, Bardejov, Svidník, Prešov, Vranov nad Topľou, Stropkov, Medzilaborce, Humenné, Snina.

ISBN 978-83-960706-1-6

9 788396 070616